

Основна школа „Петефи Шандор“
Бечеј

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Период: 1. септембар 2020. – 31. август 2024.

Координатор: Даниела Ћук

Директор: Габриела Потребих Тежер

Датум: јун 2020.

САДРЖАЈ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ	4
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	6
Наставни план за први циклус	6
Наставни план за други циклус	8
3. ПРЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ	10
3.1. Часови редовне наставе	10
3.1.1. Програм наставе и учења	10
3.1.1.1. Индивидуални Образовни Планови	12
3.1.1.2. Стандарди постигнућа ученика	12
3.1.1.3. Међупредметне компетенције	12
3.1.2. Стандарди постигнућа ученика	12
3.1.3. Међупредметне компетенције	12
3.2. Програм за часове одељењског старешине	13
3.3. Допунска настава	14
4. ПОПОДНЕВНИ ПРОГРАМ	16
4.1. Слободне наставне активности	16
4.2. Додатна настава	16
4.3. Ваннаставне активности-секције	18
5. ПРИПРЕМНА НАСТАВА ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ	24
6. ПРОГРАМИ УНУТАР УСТАНОВЕ	25
6.1. Програм културних активности	25
6.2. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности	28
6.3. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	29
6.3.1. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања	29
6.3.2. Програм спречавања дискриминације	36
6.3.3. Програм превенције других облика ризичног понашања	38
6.4. Програм професионалног развоја	39
6.5. Програм за развој предузетничког духа	40
6.5.1. Недеље предузетништва	41

6.6. Програм додатне подршке у образовању и васпитању	42
6.6.1. Индивидуални образовни планови	42
6.6.2. Појачан васпитни рад (Индивидуални васпитни план)	42
6.6.3. Подршка процесу учења	44
6.6.4. Подршка (потенцијалним) непохађачима	44
6.6.5. Програм за стицање елементарних знања из језика на којем се слуша настава	45
6.7. Прелазак ученика из разредне у предметну наставу	46
6.8. Програм сарадње са породицом	46
6.9. Програм професионалне оријентације	49
6.10. Програм заштите животне средине	50
6.11. Програм увођења у посао	50
6.12. Програм рада школске библиотеке	51
6.13. Ученички тимови	51
6.13.1. Вршњачки тим	51
6.13.2. Ученички парламент	52
7. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ У САРАДЊИ СА ОРГАНИЗАЦИЈАМА ВАН УСТАНОВЕ	53
7.1. Програми излета, екскурзија и школа у природи	53
7.2. Програм социјалне заштите	53
7.3. Програм здравствене заштите	54
7.4. Програм сарадње са локалном самоуправом	55
7.5. Програм безбедности и здравља на раду	56
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	57

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ

Основна школа „Петефи Шандор“ остварује основно образовање и васпитање, на основу школског програма, као и Индивидуалних образовних планова ученика. Делатности се обављају у школском простору, као и у издвојеним одељењима (Милешево Дрљан).

Образовно-васпитни рад се остварује на српском и на мађарском језику.

Трајање основног образовања и васпитања је 8 година и остварује се у два образовна циклуса: први циклус обухвата први, други, трећи и четврти разред; други циклус обухвата пети, шести, седми и осми разред. Међутим, трајање може бити дуже или краће од тога, у зависности од постигнућа и напредовања ученика.

Задатак школског програма је:

- да омогући квалитетно образовање и васпитање за сваког ученика и
- да обезбеди остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Циљ школског програма је да омогући остваривање циљева образовања и васпитања (предвиђених Законом о основном образовању и васпитању, члан 21) а то су:

- 1) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и способностима
- 2) стицање квалитетних знања, вештина и формирање вредносним ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укљученост у живот и рад породице;
- 3) развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса; као и изражавање на језицима различитих уметности;
- 4) развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационе технологије;
- 5) оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
- 6) развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
- 7) развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- 8) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 9) развој кључних компетенција потребних за живот у савременом добу;
- 10) развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 11) развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања животне средине, еколошке етике и заштита животиња;
- 12) развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- 14) формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа као и националних мањина и етничких заједница, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, и толеранције.

Сврха школског програма је да

- хоризонтално и вертикално повеже сва дешавања и све облике образовно-васпитног рада у организацији школе,
- служи као основа за праћење квалитета образовно-васпитног процеса и
- омогући а ученицима и родитељима увид у могућности које наша школа нуди, као помоћ у процесу избора школе.

Школски програм је написан на основу важећег Закона о основама система образовања и васпитања, Закона о основном образовању, Правилника о стандардима квалитета рада установе и препорука Министарства за планирање образовно-васпитног рада.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПРВИ ЦИКЛУС

Правилник о плану наставе учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник”, бр. 10/2017-1)

А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		1. РАЗРЕД (од 2020/21)		2. РАЗРЕД (од 2019/20)		3. РАЗРЕД (од 2020/21)		4. РАЗРЕД (до 2020/21)	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик Мађарски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108		
10	Физичко васпитање							3	108
11	Дигитални свет	1	36						
	УКУПНО: А	20- 22*	720- 792*	20-22*	720- 792*	20-23*	720- 828*	20-23*	720- 828*
Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ									
1.	Верска настава /грађанско васпитање ¹	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Мађарски са елементима националне културе	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Народна традиција							1	36
4.	Чувари природе							1	36
	УКУПНО: Б	1-3*	36-108*	1-3*	36- 108*	1-3*	36-108*	2-4*	72- 144*
	УКУПНО: А+Б	21- 24*	756- 864*	21-23*	756- 828*	21-24*	756- 864*	23-26*	828- 936*

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

¹ Ученик бира један од два понуђена и изучава га до краја циклуса.

ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ

ОБЛИК ОБАВЕЗНОГ ВАСПИТНОГ РАДА		1.РАЗРЕД		2. РАЗРЕД		3. РАЗРЕД		4.РАЗРЕД	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Редовна настава	21-24*	756-864*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	22-26*	792-936*
2.	Пројектна настава ²	-	-	1	36	1	36	-	-
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатни рад	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Настава у природи	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА		1.РАЗРЕД		2. РАЗРЕД		3. РАЗРЕД		4.РАЗРЕД	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана		1-3 дана		1-3 дана		1-3 дана	

² Пројектна настава је обавезна за све ученике.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања, објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. [15/2018](#)

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања, "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 18/2018

А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		5. РАЗРЕД		6. РАЗРЕД		7. РАЗРЕД		8. РАЗРЕД	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик / Мађарски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Српски језик као нематерњи ³	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	2 +1,5 ⁴	72 + 54	2 + 1,5	72 +54	3	108	3	102
Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ									
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Немачки језик (2. страни језик)	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе	2	72	2	72	2	72	2	68

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		5. РАЗРЕД		6. РАЗРЕД		7. РАЗРЕД		8. РАЗРЕД	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*				
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34

³ За ученике који слушају наставу на мађарском језику.

⁴ Уз два часа физичког васпитања ученици имају и час и по недељно Обавезне Физичке Активности (ОФА) који је обавезан потпредмет предмета Физичко и здравствено васпитање.

4.	Додатни рад	1	36	1	36	1	36	1	34
----	-------------	---	----	---	----	---	----	---	----

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА		5. РАЗРЕД		6. РАЗРЕД		7. РАЗРЕД		8. РАЗРЕД	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	ЧОС	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

3. ПРЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

Часови редовне nastave свих обавезних и изборних предмета и часови одељењског старешине налазе се у редовном распореду за преподневни програм. Реализација часова допунске nastave је флексибилна, у зависности од потреба ученика .

3.1. ЧАСОВИ РЕДОВНЕ НАСТАВЕ

Наставници користе програме nastave, предметне компетенције, међупредметне компетенције и стандарде за глобално планирање, а исходе постигнућа за оперативно планирање nastave.

3.1.1. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Садржи програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање.

1. РАЗРЕД – ОД 2018/2019.

Правилник о плану nastave учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму nastave и учења за први разред основног образовања и васпитања

„Сл. гласник РС – Просветни гласник”, бр. **10/2017-1** – програм свих предмета.

18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1

Допуна:

- 12/2018-1** – програм за Српски као нематерњи, примењује се од 2018/2019.
- 15/2018-1** -11.страна Мађарски језик као матерњи, 41.страна Мађарски са елементима националне културе, као и додатне садржаји за предмете Свет око нас, Ликовна култура, Музичка култура који изражавају посебност мађарске националне мањине
- 2/2020** – програм предмета Дигитални свет.

2. РАЗРЕД –ОД 2019/2020.

Правилник о програму nastave и учења за други разред основног образовања и васпитања: „Сл. гласник РС – Просветни гласник”, бр.**16/2018-47.стр** – програми свих предмета.

Допуна:

- 12/2018** – програм за Српски као нематерњи, примењује се од 2019/2020.
- 3/2019-1.страна**, које садрже програм предмета Мађарски језик и додатне садржаје за предмете Свет око нас, Ликовна култура, Музичка култура који изражавају посебност мађарске националне мањине.

3. РАЗРЕД – ОД 2020/2021.

Правилник о програму nastave и учења за трећи разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. **5/2019** –програми обавезних предмета.

- 1/2020** –програм Мађарског језика (као матерњег) и Мађарског језика са елементима националне културе

- 12/2018 – програм предмета Српски као нематерњи, исто се примењује се 2020/21.

4. РАЗРЕД – ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ

Правилник о наставном програму за 4.разред основног образовања и васпитања: „Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 3/2006-4, 15/2006-1, 2/2008-24, 3/2011-124, 7/2011-1, 7/2011-7, 1/2013-12, 11/2014-8, 11/2016-322, 11/2016-577, 7/2017-1, 12/2018

5.РАЗРЕД –ОД 2018/19 И 6.РАЗРЕД –ОД 2019/2020

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања, објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 15/2018 – програми свих предмета.

- 18/2018 – програм за Мађарски језик као матерњи за 5.разред
- 3/2019 – Програм за Мађарски језик за 6.разред, као и додатни садржаји из предмета Ликовна култура, Музичка култура, Историја који изражавају посебност мађарске националне заједнице.

7. РАЗРЕД – ОД 2020/21.

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања, објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2019

- 1/2020 – програм за Мађарски језик и Мађарски са елементима националне културе.

8.РАЗРЕД - ОД 2010/11 ДО 2020/21.

Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 2/2010, 3/2011, 8/2013, 5/2014, 11/2016-I, 11/2016-II, 12/2018 и 10/2019.

- 11/2016-1 програм за предмет Веронаука
- 11/2016-2 –садржи програм за предмет Информатика и рачунарство
- 12/2018 – додатни програми за предмете Историја, Ликовно, музичко који изражавају посебност мађарске националне заједнице
- 10/2019 – садржи програме предмета: Техника и технологија, Физичко и здравствено васпитање

НОВИ ПРОГРАМ ЗА 8.РАЗРЕД – ОД 2021/2022.

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 11/2019 од 15.8.2019. године, ступио је на снагу 23.8.2019, а примењује се од школске 2021/2022. године.

- 12/2018 – програм Српски као нематерњи, који ће се примењивати исто од 2021/22.
- 2/2020 –предмети Техника и технологија и Информатика и рачунарство се реализује у две групе ако има више од 20 ученика (од 2021/22).

3.1.1.1. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ

За ученике који имају тешкоћа са усвајањем прописаног наставног програма, реализујемо ИОП1 и ИОП2, док са ученицима који могу брже да напредују, реализујемо обогаћени ИОП3.

Обзиром да Индивидуални Образовни Планови садрже личне податке ученика, овај прилог се не објављује, а сматра се саставним делом школског програма. Документација се налази код стручног сарадника и Тима за инклузивно образовање.

3.1.2. СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Стандарди постигнућа су искази о знањима, вештинама и умењима које ученици треба да стекну до одређеног нивоа у образовању.

- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво*, "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2011 од 7.6.2011. године.
- Правилник о општим стандардима постигнућа - образовни стандарди за крај обавезног образовања (српски, математика, историја, географија, биологија, физика, хемија, мутилко, ликовна култура, физичко васпитање)* "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2010 од 5.7.2010. године.
- Правилник о Општим стандардима постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих*, "Службени гласник РС", бр. 55/2017, ступио је на снагу 10.6.2017.
- Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик*, "Службени гласник РС", бр. 78/2017, ступио је на снагу 26.8.2017.
- Правилник о Општим стандардима постигнућа за матерњи језик за крај првог циклуса основног образовања и васпитања*, "Службени гласник РС", бр. 85/2020 од 16.6.2020. године, а ступио је на снагу 24.6.2020.

3.1.3. МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

На основу Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр.88/2017 –члан 21а, члан 22.) и Правилника о националном оквиру образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр.98/2017), **циљ** оријентације ка међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова значајних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену, једноставније речено: **боља припрема ученика за живот и боље основе за даље школовање.**

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања су:

1. компетенција за учење
2. одговорно учешће у демократском друштву
3. естетичка компетенција
4. комуникација
5. одговоран однос према окоolini
6. одговоран однос према здрављу
7. предузетљивост и оријентација ка предузетништву

- 8. рад са подацима и информацијама
- 9. решавање проблема
- 10. сарадња
- 11. дигитална компетенција

У односу на предметне компетенције, међупредметне компетенције представљају корак више у разумевању градива и примени наученог, а одговорност за њихово развијање носе сви наставници и школски предмети. Она подразумева сарадњу и координацију активности више наставника, односно предмета и иновирање начина рада на часу. Од ученика се очекује да примењују (употребљавају) знања у новим и различитим ситуацијама, да истражују и откривају, да креирају нове продукте, као и да процењују и вреднују сопствена постигнућа и ставове, али и постигнућа и ставове других.

Активности: Рад на међупредметни компетенцијама

Међупредметне компетенције развијамо кроз наставу и кроз пројекте, за које ћемо се трудити да имају ширу примену. **Пројектну методу унутар свог предмета** реализује сваки наставник у сваком одељењу и предмету који предаје бар једном у сваком полугодишту, а свако одељење учествује бар у једном **међупредметном пројекту** (сарадња више наставника) чији је носилац наставник Технике и технологије у вишим разредима (будући да они имају то предвиђено већ у самом програму предмета), а учитељ у нижим разредима (без обзира да ли има или нема предмет Пројектна настава).

До 25.августа годишње планове треба ускладити на нивоу Одељењског већа, како би пројекти били равномерно распоређени и како би пројекти били планирани тако да све међупредметне компетенције буду покривене у свим одељењима. Ово је задатак **Тима за развој међупредметних компетенција и предузетништва**, који ће водити рачуна и о реализацији и извештавању.

3.2. ПРОГРАМ ЗА ЧАСОВЕ ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Одељењски старешина има главну улогу у организацији пружања подршке и у подстицању свеобухватног развоја ученика свог одељења. Оквирни садржаји програма рада одељењског старешине:

- подршка ученицима у учењу
- васпитна подршка ученицима
- укључивање породице у пружање подршке ученицима
- развијање социјалних вештина (конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, ...)
- промоција здравих стилова живота
- промоција права детета
- промовисање заштите човекове околине и одрживог развоја
- подстицање професионалног развоја ученика (већ од првог разреда)
- рад на развоју иницијативе и предузетничког духа

Као и:

- превенција насиља
- развијање хуманости, солидарности, толеранције
- култура опхођења и понашања
- решавање актуелних проблема унутар ОЗ
- усклађивање личних и друштвених интереса, брига о личној и друштвеној имовини
- хуманизација односа међу половима
- учествовање о одлучивању о питањима који се разматрају у Ученичком парламенту или стручним органима школе (5-8. разред).

На основу ових области и на основу постављених приоритета у Школском Развојном плану и Школском програму), ПП служба саставља предлог Плана рада за сваки разред и модификује га по потреби сваке школске године, у складу са приоритетима школе.

У реализацији неких тема ЧОС-ева помоћи ће и Вршњачки тим школе.

3.3. ДОПУНСКА НАСТАВА

За ученике од 1. до 8 .разреда, којима је потребна помоћ у савлађивању програма и учењу, школа организује допунску наставу. Допунским радом се обухватају ученици који:

- долазе из других школа, или других држава (због различитог програма)
- су због болести, породичних или других оправданих разлоге дуже одсуствовали
- стално заостају и тешко савлађују градиво
- треба да полажу разредни или поправни испит.

Циљ је да се ученицима који заостају у савлађивању програма омогући лакше укључивање у редован васпитно-образовни процес.

Садржаји су идентични прописаном плану и програму. Међутим, ширина и дубина обраде, као и наставне методе, су под утицајем индивидуалних карактеристика ученика.

Како то функционише у нашој школи?

Због богатог поподневног програма током трајања школске године, како се не би сударали часови, часове допунске наставе реализујемо по правилу у термину предчаса или онлајн, у зависности од договора између ученика и наставника. Допунске часове организујемо када наставник процени да је потребно.

Припрема за разредни или поправни испит се организује пре почетка испитног рока, у трајању од најмање пет радних дана са по два часа за сваки предмет.

ПРОЦЕДУРА ЗА ИДЕНТИФИКОВАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ УЧЕНИКА КОЈИ ЗАОСТАЈУ У САВЛАДАВАЊУ ПРОГРАМА

КОРАЦИ	ОПИС АКТИВНОСТИ
1. Праћење оцена ученика и укључивање у допунски рад	Уколико ученик у континуитету добије другу негативну оцену из одређеног предмета, онда је предметни наставник дужан да организује допунску наставу за тог ученика. Уколико има негативне оцене из 4 или више предмета, и на основу договора одељенског старешине, предметног наставника и стручне службе, прелази се на Програм додатне подршке 7.2.
2. Израда плана рада са идентификованим ученицима	Предметни наставник саставља план рада са динамиком рада за сваког ученика или групу ученика са сличним проблемима – требало би реализовати од 1 до 4 часа у периоду од недељу дана (1-2 часа) или две недеље (3-4 часа).

	Предметни наставник лично (писмено или путем телефона) обавештава родитеља тог ученика о терминима допунске наставе.
3. Праћење напредовања	Уколико ученик не дође на час допунске наставе, предметни наставник је дужан да о томе обавести одељењског старешину и стручног сарадника који ће контактирати родитеље .

4. ПОПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

Док часове редовне наставе и час одељењског старешине убрајамо у преподневни програм, поподневни програм подразумева **рад на развоју талената**, који се реализује на часовима слободних наставних активности, додатне наставе и ваннаставних активности (односно секција) и који подразумева и самосталан/тимски рад ученика на пројектима.

Циљеви поподневних активности:

- обогаћивањем програма омогућити свим ученицима да развију своје академске, културне, емоционалне, физичке, креативне и продуктивне потенцијале и остваре резултате на које ћемо сви бити поносни,
- организовањем врло различитих активности створити прилике да се сви ученици у нечему истакну и да буду успешни,
- стварање индивидуа које ће приметити проблеме око себе, бити мотивисани и знати како да их реше, дакле стварање младих генерација лидера, решавалаца проблема и особа које ће допринети свим сферама живота.

4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Слободне наставне активности имају ученици 5-8. разреда, по један час недељно.

Школа је у обавези да ученицима понуди листу од три слободне наставне активности, у складу са интересовањима ученика, просторним и људским ресурсима, а ученик обавезно бира једну од њих и похађа током целе школске године. Анкетирање се обавља до 15. јуна, за наредну школску годину.

Слободне наставне активности реализују се по програму који припрема школа или по програмима који су претходно донети као изборни (нпр. Цртање, сликање, вајање, Хор и оркестар, Шах и сл.).

Сврха ових активности је оснаживање ученика да препознају своја интересовања и способности које су важне за професионални развој и доношење одлука за наставак школовања и зато ученици могу сваке године бирати различите слободне наставне активности. Наставу треба тако организовати да ученици имају што више могућности за активно учешће, за интеракцију са другим ученицима, коришћење различитих извора информација и савремених технологија.

4.2. ДОДАТНА НАСТАВА

За ученике **од првог до осмог разреда** са посебним склоностима и интересовањима за поједине предмете, школа организује додатну наставу **након** часова редовне наставе у склопу пројекта Обогаћени једносменски рад, јер смо део тог пројекта преусмерили управо на **развој талената**. Ти часови се реализују у периоду од 12.25 до 16.30 (односно током 5-10. часа).

Циљ оваквог додатног рада је да омогућимо свим ученицима, без обзира на њихов тренутни ниво знања, да своје знање прошире и продубе и да стекну вештине у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима. Додатним радом желимо да постигнемо побољшање резултата свих ученика који у томе учествују: дакле, да ученика који би иначе постигао само основни ниво мотивишемо да стигне до средњег нивоа бар, да ученике са средњег нивоа постигнућа „подигнемо“ на напредни

ниво или даље, а да ученике који остварују исходе на напредном нивоу припремамо за такмичења свих нивоа. Други циљ је свакако подстицање ученика на самосталан/тимски рад, за рад на пројектима којима се решавају одређени проблеми заједнице, као и постепено оспособљавање за самообразовање, имају у виду потребу за целоживотним учењем.

Садржаји додатног рада могу да полазе од редовног плана и програма, али се сходно интересовањима и потребама ученика проширују, продубљују и допуњују новим садржајима. Наставни програм за већину обавезних предмета у вишим разредима садржи и препоруке за наставне теме и јединице за додатни рад. Осим тога, списак програма за одређена такмичења за која ученици покажу интересовање исто утиче на то шта ће се радити на тим часовима додатне наставе. У сваком случају, наставник припрема план, полазећи од предзнања, потреба и интересовања ученика.

Како то функционише у нашој школи?

Школа припрема распоред за поподневне активности, у којем се налазе и часови додатне наставе, заједно са часовима слободних наставних активности и секција. Ученици бирају предмет/ курсеве додатне наставе у које желе да се укључе. Ученици се деле у хомогеније групе на основу предзнања и похађају изабране часове по одређеном распореду.

На крају сваког полугодишта (у случају првака и на крају првог квартала) са родитељима у оквиру заједничког родитељског састанка за сваку узрасну групу анализирамо ефекте часова и заједнички доносимо евентуалне промене за наредни период. Ученици су исто питани за мишљење, путем анкетирања и неформалних разговора.

Ученици 1-4. разреда могу обогатити своје знање на часовима додатне наставе из:

- математике: Припрему за математичка такмичења
- енглеског језика – ка језичким испитима.

Ученици 5-8. разреда могу да похађају додатну наставу из свих предмета, да се припремају за такмичења која желе, из предмета којих желе.

4.2.1. УЧЕШЋЕ НА ТАКМИЧЕЊА

Ученици 1-8. разреда припремају се за разна такмичења у склопу часова додатне наставе и учествују на такмичењима свих нивоа, што у земљи, тако и у иностранству.

У школи се води евиденција о постигнутим пласманима на акредитованим такмичењима од стране Министарства и посебна листа о постигнутим резултатима на осталим (неакредитованим) такмичењима.

Са циљем да промовишемо ученике који представљају нашу школу, наставници достављају извештаје о учешћу и резултатима ученика администраторима Фејсбук налога школе, у виду фотографија и кратког пратећег текста.

4.3. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ-СЕКЦИЈЕ

Школа је у обавези да својим Школским програмом и Годишњим планом рада предвиди различите програме ваннаставних активности у складу са интересовањима ученика, ресурсима и просторним могућностима. Поред организације излета, екскурзије, посета изложбама и сарадње са локалном самоуправом, ученицима треба понудити већи број друштвених, техничких, хуманитарних, спортских и културних активности. Наставници, одељенске старешине и стручни сарадници кроз свој непосредни рад са ученицима упознају их са понудом ваннаставних активности, њиховим садржајем, начином рада и сврхом. Такође, потребно је да и родитељи буду упознати са понудом школе и мотивисани да њихова деца изаберу оне активности које им највише одговарају.

План и програм ваннаставних активности школа сама припрема у складу са исказаним интересовањима ученика и својим могућностима.

Циљеви програма ваннаставних активности су:

- задовољење различитих образовних потреба и интересовања ученика;
- препознавање професионалних способности и интересовања, упознавање са светом рада;
- надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе и доприносе развоју међупредметних исхода;
- унапређивање различитих способности (интелектуалне, физичке, креативне, радне...);
- јачање капацитета ученика за разликовање безбедног од небезбедног понашања и заштиту од ризичног понашања;
- подстицање хуманог и одговорног односа према себи, другима и окружењу, јачање осетљивости за оне којима је потребна помоћ (нпр. стари и болесни);
- унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...);
- култивисање коришћења слободног времена;
- подстицање интеркултуралног дијалога;
- разумевање концепта инклузије и јачање осетљивости за различитост;
- јачање генерацијских веза између ученика различитих одељења без компетитивности;
- релаксација, растерећење напетости ученика, самоисказивање;
- јачање везе са локалном заједницом;
- развој осећања припадности својој школској заједници;
- подстицање самосталности, проактивности и предузимљивост;
- припрема за решавање различитих животних ситуација;
- промоција школе и њеног идентитета.

Законом о основном образовању и васпитању (члан 42) дефинисане су области у којима се организују слободне активности: **наука, техника, култура, уметност, медији, спорт**. Такође стоји да основна школа

- треба да посвети посебну пажњу формирању музичке и драмске групе, школског листа, фолклора и спортских секција,
- има обавезу да за ученике, у оквиру својих капацитета, бесплатно организује спортске секције
- као и дужност да подстиче ученике да учествују у ваннаставним активностима.

На основу тих области, секције у понуди школе смо груписали на следећи начин:

- НАУЧНО-ТЕХНИЧКЕ: саобраћајна, еколошка
- КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКЕ: рецитаторска, драмска, библиотечка, ритмика, рунско писмо, креативно-стваралачка

- МЕДИЈИ: новинарска (Школски лист)
- СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНЕ (наведене детаљно у оквиру Програма школског спорта)

Ваннаставне активности су важна превентивна мера и против насиља, зато је потребно укључити што већи број деце, посебно из осетљивих и ризичних група.

ВАЖНО!

- Информације о овим активностима треба да су доступне током целе године на огласној табли и на сајту школе.
- „Продукти“ треба да буду видљиви: креативно стваралаштво прави изложбу радова, драмска, рецитаторска секција и хор учествују у припремању приредби итд.

Већина секција се реализује са 1 часом недељно, по сталном распореду, у оквиру поподневних активности.

секција	за ученике нижих разреда	за ученике виших разреда
Саобраћајна секција	+	+
Еколошка секција	+	+
Рецитаторска секција	+	+
Драмска секција	+	+
Мали библиотекари		+
Секција за креативно стваралаштво	+	(њима је то Слободна наставна активност: Цртање, сликање)
Новинарска секција -Школски лист		+
Секција: Програмирање	+	(њима је то додатна настава)
Секција: Дигитални свет	+ (за ученике оних разреда који немају тај предмет као обавезан)	
Ритмика	+	
Хор	+	(њима је то Слободна наставна активност)
Шах	+	(њима је то Слободна наставна активност)
Мали фудбал	+	+
Атлетика	+	+
Пливање	+	+
Кошарка	+	+
Стони тенис	+	+

САОБРАЋАЈНА СЕКЦИЈА

Циљеви: оспособити ученике 1-8. разреда за безбедно понашање у саобраћају, а ученике 7-8. разреда припремити за полагање за дозволу, припремање ученика за такмичење „Шта знаш о саобраћају“

Задаци и оквирни садржаји по областима:

- познавање правила безбедног понашања у саобраћају (познавање саобраћајних знакова, понашање на раскрсници, кретање на путу, препознавање опасности и других садржаја битних за

безбедно учествовање у саобраћају, прва помоћ, заштита животне средине од штетних утицаја саобраћаја на путевима)

- увежбавање вештине вожње бицикла, вожња на полигону спретности, вожња на полигону практичног понашања у саобраћају (практични део)

ЕКОЛОШКА СЕКЦИЈА

Циљ: развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину

Задаци и оквирни садржај рада:

- вођење рачуна о саксијским биљкама на ходницима, у холу и другим заједничким просторијама
- уређивање баште и дворишту школе и испред школе
- прикупљање и продаја секундарних сировина
- обележавање Дана планете Земље, и других важних датума
- учешће на конкурсима из области екологије и рециклаже
- брига о птицама зими, израда и постављање кућица за птице
- учешће у локалним еколошким акцијама, али и организовање истих и друго.

РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

Циљ: усавршавање способности ученика за изражајно читање и казивање разних врста текстова.

Задаци и оквирни садржај рада:

- продубљивање осећања за разне врсте изражајног и уметничког читања и казивања;
- читање, говорење и рецитовање књижевних и других текстова;
- упућивање у разне облике усменог и писменог изражавања (приповедање, описивање, дијалог, монолог);
- неговање говорништва (беседништва); дискусије о одређеним темама;
- припремање програма за школске и месне свечаности и приредбе;
- учествовање на школским и ваншколским такмичењима и смотрима у рецитовању, читању, приповедању и говорништву;
- сусрети са истакнутим рецитаторима, глумцима, спикерима, говорницима, писцима
- сарадња са другим секцијама у школи, на другим наставним језицима, са другим школама...

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Циљ: увођење ученика у драмско стваралаштво и сценску уметност

Задаци и оквирни садржаји:

- продубљивање смисла за драмски израз;
- систематско упознавање драмске и позоришне уметности (врсте, одлике, сличности и разлике у односу на друге уметности);
- курсеви глуме и режије;
- анализе позоришних представа и драмског програма радија и телевизије;
- драматизовање разних књижевних и других текстова

- учешће на дечијим смотрама и фестивалима;
- сусрети са истакнутим драмским писцима и позоришним уметницима;
- сарадња са другим секцијама у школи, на другим наставним језицима, са другим школама...

БИБЛИОТЕЧКА СЕКЦИЈА - МАЛИ БИБЛИОТЕКАРИ

Циљ: развијање љубави према књизи; оспособљавање ученика за рад у библиотеци и самостално коришћење разних извора сазнања

Задаци и оквирни садржаји рада:

- систематско оспособљавање ученика за рад у школској библиотеци и самостално коришћење књижевне и некњижевне грађе у различитим ситуацијама;
- избор, набавка, евидентирање, каталогизирање и издавање књижевне и некњижевне грађе;
- учешће у разним облицима информативно образовно-васпитне и културне делатности школске и месне библиотеке;
- прикупљање књига и других публикација;
- упознавање разних врста библиотека и њиховог уређења;
- организовање такмичења за читалачку значку, изложби књига и других програма у школи;
- заштита дотрајалих књига и других публикација;
- сарадња са другим библиотека и секцијама и друго.

За ученике 5-8. разреда.

СЕКЦИЈА ЗА КРЕАТИВНО СТВАРАЛАШТВО

Циљ: омогућити ученицима 1-4. разреда да се баве креативним стварима које развијају машту и фину моторику, омогућити им да стекну вештине које им могу служити и касније у животу.

Задаци су:

- подстицање и упућивање ученика на стваралачки рад, као и на упознавање и уобличавање простора у којем живе и раде
- развијање способности ученика за примање и коришћење ликовних информација у свакодневном животу и раду

Замисао је да деца у току године од куће непрестано доносе материјал и старе ствари (дугмиће, стара платна, конач, вуницу, стаклене тегле, траке..) које могу послужити за израду нових предмета. На те украсне предмете би требало залепити (или везати) мали одштампани лого школе, па као такви, могли би да имају многоструку сврху:

- украшавање хола, учионица
- изложба радова у холу пре приредби
- као поклон наставницама за 8. март од школе, или свим колегама за Дан просветних радника
- као поклон гостима који долазе у школу или приликом гостовања представника школе негде...

Оквирни садржаји: прављење украсних и употребних предмета од рециклираног материјала, шивење, плетење, ткање, израда накита,...

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА - ШКОЛСКИ ЛИСТ

Циљ: упућивање ученика у разне облике новинарског изражавања.

Задаци и оквирни садржај:

- систематско упућивање, припремање и израда разних врста новинских написа (вест, извештај, коментар, белешка, интервју, чланак, репортажа...);
- рубрика, страна, стубац, наслов, поднаслов, врсте илустрација и слова, стил
- уређивање новина (основни принципи, избор и распоред материјала, техника уређивања, прелом, лектура, коректура);
- уређивање школских новина и других школских публикација;
- сарадња са редакцијама, новинско-издавачким предузећима
- организовање претплатничке мреже и дистрибуција штампе и периодике у школи;
- организовање сусрета са истакнутим новинарима и другим јавним радницима;
- оспособљавање за разне репортерске и уредничке послове и др.

СЕКЦИЈА: ДИГИТАЛНИ СВЕТ

За ученике који у редовном програму немају информатику или је нису савладали у довољној мери.

Циљ: -припрема и оспособљавање ученика за функционисање у дигиталном свету

-развој основних дигиталних компетенција ученика

Оквирни садржаји:

- рад са текстом
- рад са сликама
- отварање свог и-мејла и оспособљавање за писање и слање докумената
- израда Пауер Поинт презентација
- повезивање телефона и рачунара –нпр.за пребацивање фотографија
- употреба екстерне меморије
- оспособљавање за употребу Гугл учионице
- ...

РИТМИКА

За ученике нижих разреда.

Циљ: -развијање љубави према музици и покрету

-учешће у културним активностима школе.

МАЛИ ХОР

За ученике нижих разреда.

Циљ: -развијање љубави према певању

-учешће у културним активностима школе.

ШАХ

Као секција за ученике нижих разреда.

Циљ: -савладавање основе игре

-припрема за такмичења.

МАЛИ ФУДБАЛ

Циљ: развијање љубави према спорту

-савладавање основних елемената

-припрема за такмичења

-развијање осећаја припадања школи и тимског духа

АТЛЕТИКА

Циљ: -развијање љубави према спорту

-савладавање основних елемената

-припрема најбољих за такмичења

ПЛИВАЊЕ

Циљ: -оспособљавање ученика за живот: да науче да самостално препливају 50м без стајања

-припрема најбољих пливача за такмичења

Реализује се на гардском базену, током првог и четвртог квартала.

КОШАРКА

Циљ: -развијање љубави према спорту

-савладавање основних елемената овог спорта

-развијање тимског духа

5. ПРИПРЕМНА НАСТАВА ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ

За ученике 8. разреда школа организује припремну nastavу за завршни испит током школске године. Почетак припремне наставе из сваког предмета одређује наставник, на основу процене потреба ученика.

Како би ученици и њихове породице стекли свест о томе шта до краја осмог разреда треба да знају, на крају седмог разреда наставници који предају предмете који се раде на завршном испиту, заједно са одељењским старешинама седмих разреда упућују родитеље у образовне стандарде постигнућа из тих предмета (шаљу имејл или одштапају).

На почетку школске године осмог разреда, кроз иницијално тестирање процењује се оствареност образовних исхода за крај обавезног образовања. Предметни наставници за сваког ученика процењују да ли је савладао предвиђени исход или не, то чине за све исходе у оквиру сваке области на сва три нивоа, па се на основу тога добија информација да ли се ученик налази испод основног, на основном, на средњем или на напредном нивоу постигнућа. Након обављених иницијалних тестирања из свих седам предмета, око 10. септембра, организује се Одељењско веће за осме разреде, на којем се предлаже акциони план реализације Припремне наставе за завршни испит: којом динамиком ће који наставник и када започети часове припремне наставе. На основу предлога, Акциони план доноси директор школе и о томе се обавештавају породица путем родитељског састанка, на којем присуствују и наставници који ће припремати ученике за завршни испит, како би породица кроз индивидуалне разговоре са наставницима могла да добије потребне информације и савете.

Наставници предају годишњи план за припремну nastavу са бројем часова по наставним областима, водећи рачуна о томе да се највећа подршка пружа из области где је ниво остварености образовних исхода са основног нивоа најнижи. Ученицима који не остварују ни основни ниво постигнућа из одређених предмета, одређују се „ментори“ из Вршњачког тима и обезбеђује се простор и време за помоћ у учењу.

Десет дана пре полагања завршног испита ученици имају припремну nastavу, најмање два часа дневно. Одељенске старешине осмих разреда обавештавају родитеље о терминима одржавања тих часова, а исти се објављују и на веб страници школе и на огласној табли у холу школе.

6. ПРОГРАМИ УНУТАР УСТАНОВЕ

6.1. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

Наша школа негује изузетно богат културни живот, којим се поносимо. Културне активности у нашој школи обухватају

- приредбе** (27. јануар -Свети Сава, 15.март- годишњица Револуције 1848., 27.март -Прослава дана школе, почетак јуна -Испраћај осмака, јун- Пријем првака)
- обележавања школских и државних и међународних значајних датума**
- посете културним установама,**
- одласке на приредбе, представе, концерте, изложбе.**

Прославе и приредбе организују се у школи, или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама из области културе.

Културне активности имају следеће циљеве:

- стицање културних навика,
- правилно коришћење слободног времена,
- развијање естетске перцепције и укуса.

ПРИРЕДБЕ

Координатор за Културна дешавања, у сарадњи са директором, именује координаторе за сваку приредбу.

ДАТУМ	АКТИВНОСТ
јун/август	Приредба - Пријем првака
1.октобар	Међународни Дан старијих особа -приредба у школи за баке и деке, приредба у Дому пензионера
децембар	Божична приредба
27. јануар	Свети Сава
8. март	Међународни дан жена
15.март	Годишњица Револуције 1848.
27.март	Дан школе
мај	Свечани пријем –промоција награђених ученика ⁵ и запослених
почетак јуна	Испраћај осмака

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА

ДАТУМ		НОСИЛАЦ
прва недеља септембра	Недеља спорта у нашој школи	Актив за спорт
друга субота у септембру	Светски Дан прве помоћи	Актив за спорт и наставник биологије
26.септембар	Европски Дан језика	Актив за друштвене науке

⁵ ученика који су остварили 1-3.место или похвале на општинским, окружним, републичким и међународним такмичењима акредитованим од стране Министарства.

		(наставници нематерњих језика)
2. октобар	Светски Дан домаћих животиња	Актив за разредну наставу
4. октобар	Светски Дан (заштите) животиња	Актив за природне науке
5. октобар	Светски Дан учитеља	
	Дечија недеља	
15. октобар	Међународни дан пешачења	Актив за спорт
15. октобар	Светски дан чистих руку	Актив за разредну наставу
16. октобар	Светски Дан здраве хране, Дан хлеба	Актив за природне науке
17. октобар	Светски Дан борбе против сиромаштва	Тим за заштиту
20. октобар	Светски Дан јабука	Актив за разредну наставу
7. новембар	Европски Дан науке	Актив за природне науке
8. новембар	Дан просветних радника	
13. новембар	Светски Дан љубазности (Лепе поруке, лепе речи, пријатељство)	
16. новембар	Међународни Дан толеранције	Наставници грађанског васпитања
20. новембар	Светски Дан (права) детета	Наставници грађанског васпитања
21. новембар	Светски Дан телевизије	
14. фебруар	Дан заљубљених	Ђачки парламент
21. фебруар	Међународни Дан матерњег језика	Актив за друштвене науке – наст матерњег језика
8. март	Међународни Дан жена	
14. март	Међународни Дан река	Актив за разредну наставу Актив за природне науке
18. март	Светски Дан рециклаже	Актив за разредну наставу Актив за музику и уметност (настав. лик) Актив за технику
20. март	Светски Дан среће, Светски дан поезије	Актив за друштвене науке – наставници језика
22. март	Светски дан (заштите) воде	Актив за природне науке
2. април	Међународни дан дечије књижевности	Актив за разредну наставу
6. април	Међународни Дан спорта	Актив за спорт
7. април	Светски Дан здравља	Актив за спорт + Нас биологије
22. април	Светски Дан планете Земље	Актив за природне науке
23. април	Светски дан књиге и ауторских права	Актив за друштвене науке – наст језика
9. мај	Дан Европе	Актив за природне науке – нас географије
10. мај	Светски дан птица и дрвећа	Актив за разредну наставу Актив за технику Актив за музику и уметност Актив за друштвене науке
11. мај	Светски Дан писања писاما	Актив за разредну наставу Актив за друштв науке – наставници језика

15.мај	Међународни Дан породице	Тим за сарадњу са породицом
17.мај	Светски дан информационог друштва	Актив за технику
28.мај	Светски Дан лептира	Актив за разредну наставу Актив за природне науке
последњи петак у мају	Светски дан комшија	
31. мај	Светски дан борбе против пушења	Актив за природне науке
последња недеља наставе	Недеља спорта у школи	Актив за спорт
21.јун	Светски дан музике	Актив за музику и уметност

6.2. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Школа организује програм школског спорта, са једне стране са **циљем** да се код ученика развија и практикује свест о здравом начину живота, важности сопственог здравља и безбедности и бављењу физичким активностима (како би се формирале чврсте навике за редовним телесним вежбањем) , док са друге стране школски спорт је **у функцији превенције насиља, наркоманије, малолетничке деликвенције** и има следеће васпитне циљеве:

- уважавање разлика у физичким способностима и изгледу
- јачање самопоуздања
- развијање тимског духа
- развијање спортског понашања такмичара, посматрача. навијача
- пружање подршке саиграчима
- спортско прихватање неуспеха и развој самоконтроле
- стицање знања за препознавање ризика од спортских повреда и указивања прве помоћи.

Програм школског спорта укључује:

1. **Часове физичког и здравственог васпитања** –који се налазе у редовном распореду.
2. **Часове Обавезне физичке активности (ОФА)** -имају **само ученици 5-6.разреда**, са недељним фондом од 1,5 часа. Једном у току недеље, у оквиру редовног распореда за **поподневне** активности реализују се час у трајању од 45 минута (спорт по избору ученика), док се фонд од ½ школског часа односно 22,5 минута на недељном нивоу реализује кумулативно, ван школе. На годишњем нивоу то је 18 часова; на тим часовима школа организује Школу пливања на градском базену током првог и последњег квартала.
3. **Тренинге/ Часове спортских секција** – атлетика, мали фудбал, гимнастика, ритмика, пливање, кошарка, стони тенис.
4. **Недељу школског спорта**, која обухвата:
 - такмичења у спортским дисциплинама
 - културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице, излет...);
 - ђачке трибине и радионице (о здрављу, историји физичке културе, спорту, рекреацији, „ферплеју”, последицама насиља у спорту, технолошким достигнућима у вежбању и спорту и др.).
5. **Активности у природи:** јесењи и пролећни крос, обука клизања, планинарење
6. **Школска и ваншколска такмичења** -Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, према плану Стручног већа и то у спортској гимнастици, атлетици, пливању, фудбалу, између две ватре,полигони. Ученици учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом наставе и учења.
7. Корективно-педагошки рад и допунска настава.
Допунска настава се организује за ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима и подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности.

Корективно-педагошки рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева уочавање постуралних поремећаја код ученика, саветовање ученика и њихових породица, организовање

додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.

6.3. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Ови програми се остварују кроз наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима/старатељима, у складу са утвршеним потребама. У остваривање програма укључују се и физичка и правна лица са територије јединице локалне самоуправе, установе из области културе и спорта, вршњашки посредници, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације и других облика ризичног понашања (листу тих лица утврђује министар и објављује се на званичној интернет страници Министарства).

6.3.1. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Циљеви програма:

1. Организовање активности за запослене у школи, ученике и родитеље, које су директно усмерене на превенцију насиља
2. Познавање и доследно поштовање норми којима је регулисано понашање и одговорност свих
3. Неговање нулте толеранције према насиљу
4. Пружање посебне подршке ученицима који су укључени у насиље.

НАЧИН НА КОЈИ СЕ ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ УГРАЂУЈУ У СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ И РАД ШКОЛЕ

Примарна превенција усмерена је ка целој популацији. Предност примарне превенције је што обухватањем целе групе оснажује и мотивише децу која нису склона насиљу да помогну у смањењу насиља.

ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ	АКТИВНОСТ
ФИЗИЧКА ПРЕВЕНЦИЈА: ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПРОСТОРА У ШКОЛИ И ОКО ЊЕ (стварање сигурнијег окружења)	постављање и употреба видео-надзора
	редовно улепшавање и чишћење школског простора
	добро организовано и доследно дежурство запослених- повећан надзор над ученицима у школским ходницима и дворишту у ризичним периодима дана и приликом активности када долази до повећаног ризика за безбедност
	маркирање и обезбеђивање ризичних места у оквиру зграде и дворишта
	маркирање ризичних група ученика, и насилника и (потенцијалних) жртава, и израда плана њихове заштите/контролисања
ПОСТАВЉАЊЕ РЕЛЕВАНТНИХ ВАСПИТНИХ ЦИЉЕВА (у свим предметима)	Одељењски старешина, наставник и стручни сарадник избором одговарајућих садржаја и начина рада, доприносе стицању квалитетних знања и вештина и развијању вредносних ставова за узајамно разумевање, уважавање различитости, конструктивно превазилажење сукоба, итд.

	<p>-ЧОС: Школска правила понашања, развијање социјалних и комуникацијских вештина код деце⁶; прихватање различитости, развој самопоштовања и позитивне слике о себи, развијање емпатије⁷, контрола беса⁸ итд.</p> <p>-МАТЕРЊИ И СТРАНИ ЈЕЗИЦИ: Обрада различитих текстова и књижевних дела предвиђених програмом може бити оквир за анализу узрока и последица различитих видова насиља (један од циљева може бити уочавање односа моћи, сагледавање последица злоупотребе, замишљање могућих другачијих исхода и сл..</p> <p>-ПРИРОДА И ДРУШТВО: Односи у породици, правила и обавезе чланова породице, развијање одговорног односа према друговима, заједници, окружењу и школским обавезама, поштовање одраслих, прихватање и уважавање различитих култура, могући конструктивни начини реаговања на ускраћивања.</p> <p>-ФИЗИЧКО: Уважавање разлика у физичким способностима и изгледу, јачање самопоуздања, развијање тимског духа, развијање спортског понашање такмичара, посматрача/навијача и тренера, пружање подршке саиграчима, спортско прихватање неуспеха и развој самоконтроле, поштовање фер-плеј игре.</p> <p>ГРАЂАНСКО: Прихватање карактеристика грађанског друштва, права и обавезе грађана, права и обавезе деце, развој друштвено-одговорног понашања, усвајање норми и прихватање последица њиховог кршења, развој свести о равноправности.</p> <p>ВЕРСКА:Развијање толеранције, прихватање различитости, различитих вера, обичаја и др.</p> <p>ГЕОГРАФИЈА: Прихватање и уважавање различитости учењем о различитим културама и обичајима, развијање саосећања и бриге о другима на основу примера хуманитарне помоћи угроженим подручјима – недостатак хране, воде, земљотреси, поплаве, последице ратова;</p>
--	--

5 Проблеми добрим делом настају због недостатка социјалних вештина, али и то се може учити: слушање, отпочињање разговора, вођење разговора, постављање питања, захваљивање, представљање, представљање других, давање комплимената; а затим специфичније поступке: давање позитивних и негативних коментара, прихватање негативних коментара, одолевање вршњачким притисцима, поступање у конфликтним ситуацијама.

⁷ Што се више унесемо у емоционално стање друге особе, мање смо спремни да је повређујемо. Стога, емпатија са другим дететом би требало да надјача агресивни импулс потенцијалног насилника, или да заустави започето малтретирање, или да подстакне сведоке да стану у одбрану жртве. Реализује се у три корака : 1) препознавање властитих и туђих осећања, 2) стављање у позицију другог, 3) испољавање осећања према другоме.

Једна једноставна али врло ефикасна активност јесте гледање презентације са слајдовима или кратког филма са детаљним и неуплешаним сликама жртава школског узраста. Истраживања показују да то значајно утиче на став према насилништву неколико дана касније, и да се тај ефекат задржао и после пет месеци.

⁸ Ученици најпре треба да науче да препознају када их обузима бес, пратећи властите физиолошке реакције (напетост у телу, црвенило лица, брже дисање, бржи пулс...). Они треба да уз помоћ одраслих да уоче које то ситуације провоцирају њихов гнев, и како реагују кад јесу и кад нису бесни. Такође, треба да уче различите **технике како би смањили бес**: релаксација, дубоко дисање, бројање до десет, давање инструкција самом себи и слично. Осим агресивне деце, проблем са бесом имају и пасивне жртве, јер не умеју да га изразе. И њих треба учити да је најбоље бити асертиван, с тим што до **асертивности** насилници треба да дођу смањивањем агресивности, а жртве смањивањем пасивности.

	<p>људска и мањинска права у различитим државама, развијање способности правилног расуђивања расветљавањем мотивације и путева трговине људима и децом, родна равноправност, развијање поштовања етничког идентитета и припадности</p> <p>ИСТОРИЈА: Развој осећања сопственог идентитета, саосећања и бриге за друге анализом историјских догађаја, различитим виђењима истог догађаја, дебатованом, упознавање са људским правима и начинима остваривања права, анализом историје развоја слобода и права појединих угрожених група (жена, деца, новинара, особа са инвалидитетом) и сл.</p> <p>БИОЛОГИЈА: Стицање знања о психоактивним супстанцама које изазивају болести зависности, њиховим утицајима на организам и социјалне односе, формирање и развијање ставова, вештина и знања, која ће бити препрека негативном утицају вршњака у погледу коришћења ових супстанци, упознавање са појмовима и значајем емоционалне и социјалне интелигенције, развијање еколошке свести, изучавање техника указивања прве помоћи, развијање одговорног односа према животињама...</p> <p>(Приручник за примену посебног протокола за заштиту деце, 21. страна)</p>
РАЗНОВРСКА ПОНУДА ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	<p>- Школски спорт: Фер плеј турнири, по принципу: „свако са сваким“, „сви побеђују“</p> <p>-секције: прилика за ученике да остваре интеракцију са ученицима различитих узраста, матерњег језика, ...</p> <p>- водимо рачуна о томе да се укључи што већи број деце, посебно из осетљивих и ризичних група (деца са тешкоћама у учењу, из социјално депривираних средина итд.)</p>
КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	26.09. Европски Дан језика
	17.10. Светски Дан борбе против сиромаштва
	13.11. Светски Дан љубазности (Лепе поруке, лепе речи, пријатељство)
	16.11. Међународни Дан толеранције
	20.11. Светски Дан (права) детета
	последњи петак у мају - Светски дан комшија
ШКОЛСКА СОС КУТИЈА	Кутија стоји испред зборнице. Омогућава свим ученицима који имају сазнања о било каквом насиљу, да без излагања опасности врше пријављивање насиља.
ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У ШКОЛИ	одабир мањег броја кључних правила (5-7) уз учешће ученика и њихово истицање на видљивим местима (добију на значају, ученици ће их чешће читати и лакше запамтити) –ПАНОИ У УЧИОНИЦАМА И НА ХОДНИЦИМА, БЕЏЕВИ...
	<p>У праћењу примене укључени су сви запослени, ученички парламент и вршњачки тим.</p> <p>Правила понашања и надокнада штете/повреде служе превенцији насиља.</p> <p>Да би се обезбедила одрживост правила и подржало преузимање одговорности у случају кршења, неопходно је да функционише унутрашња заштитна мрежа, заснована на јасном следу одговорности и процедурама.</p>
ПРОМОЦИЈА ПОЗИТИВНОГ ПОНАШАЊА	Редовно јавно истоцање /похваљивање особа које су показале просоцијално понашање: помоћ у учењу, добри примери другарства,

	најбоље организована акција, конструктивно реаговање ученика када је њихов друг/другарица доживео насиље..
ЂАЧКЕ УНИФОРМЕ	(У тренутку усвајања у току је друга фаза увођења униформи. Спортска / свакодневна варијанта.) Униформе доводе до смањивања социјалних разлика међу ученицима, појачавају осећај припадања школи.
СУГЕРИСАНО ПРОВОЂЕЊЕ ВЕЛИКОГ ОДМОРА	Спорт на великом одмору и музика, у циљу смањења непожељног понашања и напуштања школског дворишта.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ РАДИ УНАПРЕЂИВАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ПРЕВЕНТИВНИ РАД

ИНТЕРНЕ ОБУКЕ	Пре почетка сваке школске године интерна обука ЗА СВЕ ЗАПОСЛЕНЕ У УСТАНОВИ за примену Посебног протокола, ради адекватног разумевања појава насиља, планирања превентивних активности, поступања и вођења процеса заштите деце/ученика.
АКРЕДИТОВАНИ СЕМИНАРИ И ПРЕДАВАЊА СТРУЧНИХ ЛИЦА	Из области: ненасилног решавања конфликта, активног слушања, медијације, емпатије, уважавања различитости, едуковања и информисања родитеља, унапређивања партнерства породице и школе. На годишњем нивоу у оквиру Плана стручног усавршавања, и установе и појединца, треба да се сачини анализе компетенција сваког запосленог и да се стручно усавршавање планира у складу са анализом, потребама и капацитетима.

НАЧИНИ ИНФОРМИСАЊА О ОБАВЕЗАМА И ОДГОВОРНОСТИМА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

УЧЕНИКА	На ЧОС-евима: На почетку оба полугодишта: -за препознавање, реаговање и пријављивање у ситуацијама насиља (Посебни протокол) -права и обавезе из Правилника о протоку поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање 46/2019 -упознавање са /подсећање на правила понашања (Правилник о безбедности, Правилник о васпитно-дисциплинским мерама, Правилник о понашању) Током школске године: -обуке о дечијим правима, о конструктивном решавању сукоба, о посебном протоколу, о реституцији као превентивној мери -програми помоћи деци: о развијању просоцијалних животних вештина, превазилажењу школског неуспеха, контрола беса На стручним предавањима од стране припадника МУП-а.
СВИХ ЗАПОСЛЕНИХ	Путем обуке/радионице/ предавања пре почетка сваке школске године: -о протоколима поступања -права и обавезе из Правилника о протоку поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање 46/2019 -о школским документима, правилницима и ове области (ШРП, Правилник о безбедности, Правилник о васпитно-дисциплинским мерама, Правилник о

	понашању) Путем доступних докумената из ове области у фолдеру ТИМ ЗА ЗАШТИТУ у школском Дропбоксу.
РОДИТЕЉА	На родитељским састанцима: На почетку школске године: -за препознавање, реаговање и пријављивање у ситуацијама насиља (Посебни протокол) -упознавање са /подсећање на правила понашања (Правилник о безбедности, Правилник о васпитно-дисциплинским мерама, Правилник о понашању) Током школске године: -обуке о дечијим правима, о конструктивном решавању сукоба, о посебном протоколу, о реституцији као превентивној мери -програми помоћи деци: о развијању просоцијалних животних вештина, превазилажењу школског неуспеха, контрола беса На стручним предавањима од стране припадника МУП-а, по потреби.

ПОДСТИЦАЊЕ И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА АКТИВНО УЧЕСТВОВАЊЕ У РАДУ ОДЕЉЕЊСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА, ШКОЛСКОГ ОДБОРА И СТРУЧНИХ ОРГАНА УСТАНОВЕ

Зашто је ово важно? Уколико разумемо перспективу деце, то нам помаже да им помогнемо у учењу и активном учешћу. Када се деца осврну на сопствену ситуацију, свеснија су себе и других. Деца имају права да буду саслушана и да се њихови ставови узму у обзир.

Како ћемо то постићи? Редовним мотивисањем ученика и истицањем значаја функције и значаја доприноса, као и стварањем прилика за учешће ученика у доношењу одлука, као што су:

РЕДОВНО ПОЗИВАЊЕ НА САСТАНКЕ	Састанке благовремено најављивати и константно обавештавати ученике о месту и времену.
ТРАЖЕЊЕ МИШЉЕЊА УЧЕНИКА	Одредити питање или област живота школе за које желимо да чујемо мишљење ученика. Детаљно испланирати процес. 1. омогућити ученицима да разумеју питање/проблем: нпр. презентација фотографија о тој појави – да бигу да формулипу ставове (допада ми се, не допада ми се...) 2. размењивање идеја, ставова у малим групама 3. прикупљање коментара/решења до којих су дошли и њихово усаглашавање 4. приказивање коментара/решења органима школе, који су у обавези да дају образложења и разлоге уколико нешто није могуће остварити.
СПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАЖИВАЊА У ШКОЛИ	Ученици спроводе истраживање на нивоу одељењских заједница или школе. Презентовање резултата ученицима, запосленима, школском одбору.
ВРШЊАЧКА ЕДУКАЦИЈА	Ученици држе предавања/радионице другим ученицима. Нпр. старији ученици говоре млађим ученицима о опасностима које „вребају“ на интернету, уз подршку и заједничку припрему са наставником и/или стручним сарадником

САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ЗА ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД

Школа има своје формуларе (Индивидуални Васпитни План⁹), за различите групе проблема за појачан васпитни рад. У случају лакших повреда обавеза ученика, одељењски старешина уз консултацију са родитељем попуњава образац и договарају се за обавезе и одговорности.

У случају теже повреде обавеза ученика, директор доноси план појачанаог васпитног рада. **У оба случаја**, појачан рад прати **друштвено-користан, односно хуманитарни рад**. Бирају се предвиђене активности из од понуђених за меру за коју се изриче, из *Правилника о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада* („Службени гласник РС“, бр.88/17 и 27/18)

ПОСТУПЦИ ЗА РАНО ПРЕПОЗНАВАЊЕ РИЗИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Стручни сарадник прикупља податке директним или индиректним путем, у складу са законом.

Разматрају се:

- фактори ризика за дете (на нивоу појединца, његове породице и заједнице у којој живи)
- физички знаци повреде: имати у виду разлике између незгоде или злостављања, односно нормалних и сумњивих површина за модрице
- понашање детета
- понашање његових родитеља
- и друго.

Информативни листови са могућим показатељима налазе се УНИЦЕФ-овом издању Подршка породицама за подстицајну негу деце раног узраста, Модул 14: Заштита мале деце од насиља, злостављања и занемаривања, стране 43-51.¹⁰

НАЧИНИ РЕАГОВАЊА НА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ, УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ – ИНТЕРВЕНТНЕ МЕРЕ

Циљ интервенције је да се, пре свега, заустави насиље, да се обезбеди сигурност, смањи ризик од понављања и да се ублаже и отклоне последице.

Начини реаговања, улоге и одговорности дефинисани су у *Посебним протоколу за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама*, а детаљније објашњени у Приручнику за примену истог.

Кораци у интервенцији:

- 1) **уочавање** насилне епизоде, сазнање о насиљу
- 2) **заустављање** насиља и злостављања и **смиривање** учесника – **обавеза СВИХ запослених, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника**. Ако је сукоб високо ризичан, тражити помоћ!
- 3) **обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби** (пружање прве помоћи, позивање лекара/полиције/центра за социјални рад) и обавештавање чланова Тима за заштиту, директора и одељењског старешине)
- 4) **консултације у установи** ради разјашњавања околности, процене нивоа насиља и злостављања, предизимања одговарајућих мера.

У случају трећег нивоа насиља и злостављања, **директор** установе **подноси пријаву** надлежним органима, организацијама и службама, обавештава Министарство, односно надлежну Школску управу.

Уколико је **коминикација са медијима** неопходна, одговоран је **директор**.

⁹ Детаљније о Индивидуалним Васпитним Плановима у Програму подршке 6.14.

¹⁰ https://www.unicef.org/serbia/sites/unicef.org/serbia/files/2019-09/modul_14.pdf

ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА СА СВОМ ДЕЦОМ И УЧЕНИЦИМА, ОДНОСНО ОНИМА КОЈИ ТРПИ, ЧИНЕ ИЛИ СУ СВЕДОЦИ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Што се тиче превенције:

- Примарна превенција** усмерена је ка целој популацији. То смо детаљно описали у тачки 8.1.1. овог поглавља.
- Секундарна превенција** односи се на рад са ризичном популацијом. За факторе ризика за насилно понашање убрајају се: ниско интелектуално или академско постигнуће, хиперактивност, неразвијене социјалне вештине, млади родитељи, неодговарајући васпитни поступци родитеља, сукоби међу родитељима, низак социоекономски статус, дружење са деликвентним вршњацима, дезорганизовано и насилно суседство, доступност оружја и дроге. Облике и садржаје рада са ризичном популацијом дефинише Тим за заштиту у Годишњем плану, у зависности од потреба, а реализују сви које они задуже.
- Терцијарна превенција** односи се на рад са младима који су већ окарактерисани као насилници. Реализује се у виду појачаног васпитног рада (који ће по налогу/решењу Тима за заштиту реализовати одељењски старешина, наставници, стручна служба, вршњаци и родитељи), као и друштвено-корисног, односно хуманитарног рада.

Када је реч о интервенцији:

На основу *Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање* („Сл.гласник РС, бр.46/2019), за ситуације другог и трећег нивоа, Тим за заштиту заједно са одељењским старешином, директором, родитељем, сачињава **ПЛАН ЗАШТИТЕ за све ученике учеснике насиља и злостављања, било да трпе, чине или су сведоци насиља.**

Садржај плана дефинисан је у горе неведеном Правилнику, а облике и садржаје рада одређује Тим за заштиту у сарадњи са одељењским старешином, директором, родитељима, уз учешће детета.

Облици рада

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА, ВРЕДНОВАЊА И ИЗВЕШТАВАЊА ОРГАНА УСТАНОВЕ О ОСТВАРИВАЊУ И ЕФЕКТИМА ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ¹¹

Насиље на првом нивоу бележи, прати и вреднује одељењски старешина и подноси извештај тиму за заштиту.

У случају **насиља другог или трећег нивоа**, документацију води, чува или анализира стручни сарадник. Прати се понашање детета и ученика које трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су били сведоци, као и укљученост родитеља и других надлежних служби.

Два пута годишње Тим за заштиту подноси извештај директору, а директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.

Тај извештај садржи:

- анализи ефеката превентивних мера и активности (остварене обуке, акције, степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе...)
- резултате самовредновања у овој области
- број пријава инцидентних ситуација
- број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања
- број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених

¹¹ На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гласник РС, бр.48/2019)

- предузете интервентне мере и активност, као и њихове ефекте
- и друге параметре.

6.3.2. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Ову област регулишу два правилника:

- Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, бр.22/2016) – који објашњава појам дискриминације и наводи облике дискриминације са примерима*
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр.65/2018).*

Циљеви програма:

1. Стварање подстицајног окружења и атмосфере сарадње, толеранције, међусобног поштовања и отворене комуникације међу актерима образовног процеса
2. Неговање културе антидискриминације
3. Неговање различитости и васпитавање за живот у друштву које је инклузивно
4. неговање равноправности као принципа функционисања
5. Доследно примењивање мера и санкција за дискриминаторно понашање.

Једино у средини која обезбеђује поштовање личности сваког појединца, која је отворена, инклузивна и пружа могућност за учење кроз уважавајућу и поштојућу атмосферу, могуће је изградити компетенције ученика који ће бити спремни да активно и продуктивно, као одговорни грађани, учествују и доприносе заједници.

НАЧИНИ НА КОЈЕ СЕ ПРИНЦИПИ ЈЕДНАКИХ МОГУЋНОСТИ И НЕДИСКРИМИНАЦИЈЕ УГРАЂУЈУ И ОСТВАРУЈУ У СВАКОДНЕВНОМ ЖИВОТУ И РАДУ УСТАНОВЕ НА СВИМ НИВОИМА¹²

НИВО	АКТИВНОСТ
ученик као појединац	☐ подршка ученицима из осетљивих група применом ИОП-а ☐ добијају подршку у учењу: Вршњачки ментори ☐ остваривање права да буде активан учесник властитог васпитања: могућност да слободно изрази мишљење о раду наставника, да тражи комисијску проверу свог знања, да подноси приговор на своју оцену ☐ има могућност да слободно изнесе свој став или жалбу на било који сегмент васпитно-образовног процеса у школи (јер се тако трајно и успешно формира критичка свест која је предуслов сваког успешног процеса образовања) и да НЕ БУДЕ ВИКТИМИЗИРАН због истог.
одељење, ученички парламент	☐ сваке године упознавање/подсећање на значење појма дискриминације ☐ едукација о дискриминацији од стране Вршњачког тима: дискриминација, примери и узроци, стереотипи и предрасуде ☐ учествују у процесу доношења одлука важних за интерес ученика ☐ износе Наставничком већу проблеме које сами уочавају и предлажу решења за исте
наставници	☐ да се темељно упознају са потребама ученика и да планирају наставу тако да је

¹² На основу приручника: Образовањем против дискриминације, Центар за грађанско образовање

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ прилагоде потребама сваког од ученика ☐ при планирању, воде рачуна о социјалном контексту из којег ученици долазе и конципирају планове који ће равноправно укључивати и ангажовати све ученике и подстицати њихов тимски рад којим се међусобно допуњују ☐ доследно примењују важна документа која промовишу права и слободе ученика и младих ☐ представљају модел својим ученицима за уважавајућу комуникацију и међусобно поштовање ☐ активно доприносе развоју принципа једнаких шанси у школи
стручни сарадник	<ul style="list-style-type: none"> ☐ пружа подршку свим актерима и посредује у решавању случајева дискриминације ☐ развија и спроводи превентивни програм против појаве дискриминације ☐ главни носилац изградње антидискриминационе културе
директор школе	<ul style="list-style-type: none"> ☐ обезбеђује једнакост ученика у остваривању права на образовање и васпитање, у складу са њиховим способностима ☐ промовише и заговара антидискриминационе вредности ☐ води рачуна о спровођењу афирмативних мера ☐ по потреби предузима дисциплинске и васпитне мере
на нивоу школе	<ul style="list-style-type: none"> ☐ организација културних активности: Дан толеранција, Европски дан језика... ☐ Организација разних активности у којима сви могу да буду успешни

НАЧИНИ НА КОЈЕ СЕ ПРУЖА ДОДАТНА ПОДРШКА УЧЕСНИЦИМА ОБРАЗОВАЊА И ЊИХОВИМ ПОРОДИЦАМА ИЗ МАЊИНСКИХ И ОСЕТЉИВИХ ГРУПА

- недовољно познавање језика на којем се настава изводи – програм за стицање елементарних знања из српског/мађарског језика
- сметње у развоју, дуже здравствене тешкоће, за ученике под ризиком од напуштања школе – применом индивидуализације и ИОП-а
- додатна подршка у учењу – Вршњачки тим

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ РАДИ УНАПРЕЂИВАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

ИНТЕРНЕ ОБУКЕ	<p>Пре почетка сваке школске године интерна обука ЗА СВЕ ЗАПОСЛЕНЕ У УСТАНОВИ о садржају следећа два правилника:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, бр.22/2016) –који објашњава појам дискриминације и наводи облике дискриминације са примерима</i> ☐ <i>Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр.65/2018).</i>
АКРЕДИТОВАНИ СЕМИНАРИ И ПРЕДАВАЊА СТРУЧНИХ ЛИЦА	<p>Из области:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ промовисања и развијања културе људских права ☐ интеркултуралности ☐ превазилажења стереотипа и предрасуда код учесника у образовању ☐ препознавање дискриминације и реаговање на дискриминаторно понашање

НАЧИНИ ИНФОРМИСАЊА О ОБАВЕЗАМА И ОДГОВОРНОСТИМА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

УЧЕНИКА И РОДИТЕЉА	<p>На ЧОС-евима и родитељским састанцима</p> <p>На почетку године <u>разговарати и подсећати се на ПРАВА али и ОБАВЕЗЕ:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, бр.22/2016) –који објашњава појам дискриминације и наводи облике дискриминације са примерима</i> ☐ <i>Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр.65/2018).</i> <p>- На стручним предавањима од стране припадника МУП-а.</p>
--------------------	---

НАЧИН ПОСТУПАЊА У СЛУЧАЈУ ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ УСТАНОВИ ЗБОГ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА

На основу *Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр.65/2018).*

6.3.3. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Циљ:

1. Промовисањем здравих стилова живота и едукацијом о штетности спречити потенцијално ризично понашање

ПРЕВЕНТИВНА АКТИВНОСТ
обележавање значајних датума: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Светски дан здраве хране (16.октобар) ☐ Светски дан против пушења (31.мај) ☐
На часовима биологије: о разним ризичним понашањима и о њиховим последицама
Сарадња са Домом здравља и МУП-ом из Бечеја на едукацији наших ученика (и родитеља)
Богат програм школског спорта

6.4. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Програм је израђен на основу *Правилника о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника* („Сл.гласник РС, бр.81/2018, 48/2018).

Професионални развој подразумева стално развијање компетенција наставника и стручног сарадника **са циљем да се:**

- унапреди рад наставника и стручног сарадника, а тиме
- унапреди развој ученика, односно ниво њиховог постигнућа.

Саставни и обавезни део професионалног развоја је **стручно усавршавање**, која је обавеза свих наставника и стручног сарадника. Школа планира стручно усавршавање наставника у складу са:

- потребама и приоритетима ученика
- приоритетним областима које прописује Министар, узимајући у обзир ниво развијености компетенција наставничког кадра
- резултатима самовредновања и вредновања квалитета рада установе
- извештајем о остварености стандарда постигнућа и
- исказаним личним плановима професионалног развоја наставника и стручног сарадника.

Активности наставника и стручног сарадника:

- У другој половини августа планира свој Лични професионални развој (постоји образац у фолдеру Стручно усавршавање у Дропбоксу) узимајући у обзир Годишњи план професионалног развоја школе, који дефинише **Дане професионалног развоја**¹³ у школи и личне планове. Тај документ чува у свом фолдеру, како би члановима Тима за професионални развој био доступан и ажурно га допуњује имајући у виду да Тим кварталано мора да извештава директора.
- Након похађаног акредитованог програма, а наредним месецима припрема и приказује примену новостеченог знања путем угледног/огледног часа, радионице или излагања на неком од Већа.
- Након похађаног акредитованог програма, копију Уверења доставља секретару школу, да се одложи у Лични досије.
- До 20.јуна завршава попуњава део који се односи на личне развојне циљеве, како би Тим могао да припреми извештај и планира за наредну школску годину.
- Уређује свој Професионални портфолио и у њега прилаже примере добре праксе.

Активности Тима за професионални развој:

- Почетком јуна утврђује број бодова остварених у петогодишњем периоду стручног усавршавања и до 25.јуна подноси извештај директору о особама које у петогодишњем периоду нису оствариле најмање 100 бодова, како би директор предузео мере за унапређивање њихових компетенција.
- Сакупља и сједињује податке о развојним циљевима наставника и стручног сарадника за наредну школску годину и подноси извештај директору до 25.јуна. (Са формулара за Лични професионални развој, који се налази у Дропбоксу.)
- На основу исказаних потреба наставника (кроз развојне циљеве), на основу резултата самовредновања, узимајући у обзир приоритетне области Министарства и потребе ученика, заједно са Тимом за обезбеђивање квалитета и рада установе израђује Годишњи план професионалног развоја. Тај план садржи Дане професионалног развоја, укупно 5 дана по 3 активности/радионице, за које у Годишњем плану дефинишу теме, реализаторе и датум реализације.

¹³ Дани професионалног развоја – дани када се организују радионице/предавања за наставнике на теме које су исказане као потребе. Ово су развојне активности које предузима установа. Организују се 5 дана (по 3 активности): најбоље би било 3 дана у другој половини августа, један пред почетак другог полугодишта и један око почетка четвртог квартала.

- Информације колеге о датумима одржавања Дана професионалног развоја у школи и помажу у организацији.
- Информације колеге о семинарима ван установе, а нарочито о онима којима се уклапају у потребе школе.
- Траже акредитоване семинаре који одговарају исказаним потребама колектива и наших ученика и о томе извештава директора.
- Током године прати Лични професионални развој наставника и стручног сарадника и о томе квартално извештава директора.
- Води евиденцију професионалном развоју наставника и стручног сарадника, у форми табеле. Ту су унете активности предвиђене Годишњим планом професионалног развоја и додају се све друге активности које колеге најављују и реализују током године, ако и облици стручног усавршавања које похађају, а нису били планирани.

Активности Тима за обезбеђивање квалитета и рада установе:

- Вреднује примену наученог у оквиру стручног усавршавања у раду¹⁴ и допринос стручног усавршавања развоју и постигнућима деце и ученика. Како би ово било изводљиво, у школској години похађања неког програма стручног усавршавања, наставници и стручни сарадник имају обавезу да изведу угледни/огледни час, одрже радионицу или излагањем на састанку стручног већа прикажу примена знања из савладаног програма.
- Присуствују наставним часовима/радионицама/излагањима ради утврђивања горе наведеног.
- Анализира резултате самовредновања, стручно-педагошког надзора и спољашњег вредновања рада установе из ове области и на основу тога предлаже мере за унапређивање компетенција наставника и стручног сарадника.

6.5. ПРОГРАМ ЗА РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Циљ програма: развијање предузетничких компетенција ученика.

Кроз школске пројекте:

- развијамо опште и међупредметне компетенције ученика
- раз
- вијамо предузимљивост, оријентацију ка предузетништву и предузетничке компетенције ученика и наставника.

АКТИВНОСТ	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
Реализација пројекта унутар свог предмета ☐ осмислити пројекте и ускладити датуме у другој половини августа	сви наставници и учитељи	по један у сваком полугодишту
Реализација пројекта који укључују више наставника и шире су примене ☐ осмислити пројекте и ускладити датуме у другој половини августа	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва	свако одељење бар један пројекат током школске године
Недеља предузетништва	Тим за развој међупредметних компетенција и	два пута током школске године: 1. током дечије недеље 2. недељу дана пред Дан школе

¹⁴ Правилник о стандардима квалитета рада установе 14-2018:

6.4.4. Запослени примењују новостечена знања из области у којима су се усавршавали.

6.5.1. НЕДЕЉЕ ПРЕДУЗЕТНИШТВА

Реализујемо два пута годишње у трајању од недељу дана за ученике 2-8.разреда. Свако одељење/генерација постаје мали бизнис, у који се укључују и родитељи, а у које распоређујемо наставнике. Свака „фирма“ осмишљава, производи и продаје своје продукте, са циљем да оствари профит. Продаја произведених продуката се реализује на штанду школе током завршног дана Дечије недеље у центру града и на штанду у холу приликом Дана школе.

Директор и Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва проналазе праве фирме из локалне заједнице које ће заправо уложити новац у финансирање производње одређеног производа. Те праве фирме ће подржати идејне пројекте наших ученичких „фирми“, дати сугестије, уложити средства и учествовати у подели добити.

ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	АКТИВНОСТИ
друга половина августа	☐ договор старешина око поделе у групе – односно „фирме“ ☐ одељења преко 20 ученика су самосталне „фирме“, док мања одељења спајамо генерацијски
друга половина септембра и прва половина марта	На ЧОС-евима: ☐ „Фирме“ разматрају шта би могли да произведу, како би створили профит ☐ праве конкретне прорачуне: трошкови материјала, утрошак времена, очекивана продајна цена, колико би се могло продати предмета, како обезбедити повраћај уложених средстава ☐ подела улога унутар „фирме“: Тим за финансије –чине ученици који воле да рачунају, они ће бити главни у прављењу прорачуна приликом разраде идејног пројекта, као и након реализације пројекта у свођењу рачуна, Тим за производњу – ученици који ће бити главни у производњи продуката, Тим за маркетинг – ће чинити ученици који су креативни, они ће правити постере, видео клипове за производ, Тим за продају –ученици којима је вербална страна јака, они ће покушати да „продају“ свој производ најпре инвеститорима (праве локалне фирме), а затим и продавати на штандовима ☐ Могу се именовати и координатори тих тимова: финансијски директор, директор производње, директор за маркетинг, директор продаје. ☐ Дакле, сви ученици имају своје улоге и <u>сви</u> учествују. Одељењске старешине распоређују њима додељене наставнике у ове тимове и тако распоређују и заинтересоване родитеље. ☐ Припрема идејних пројеката, које садрже горе наведене ставке и поделе, њихова припрема за презентацију и одбрану
1.дан	Уводне активности ☐ Представљање идејних пројеката „инвеститорима“ – Пауер поинт презентације и усмено излагање пројеката (до 10 мин) пред инвеститорима, који дају сугестије ☐ Кориговање планова и договор око детаља ☐ Набавка средстава за рад
2-3.дан	Рад на пројекту ☐ сви раде на својим задацима по групама, тимови за продају и финансије помажу тиму за производњу
4.дан	☐ припрема штандова и продаја

5.дан	Дан за свођење рачуна и извођење закључака <ul style="list-style-type: none"> ☐ У оквиру својих „фирми“ : ученици вреднују пројекат, критички процењују свој напредак и напредак осталих „фирми“, сваки тим закључује шта је могло другачије, боље; Тим за финансије рачуна: да ли је остварен профит и колико, Спремају извештај о пословању ☐ Пред инвеститорима: Извештавају о резултатима свог пословања и распоређују добит.
-------	---

6.6. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ У ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ

Школа пружа подршку за све ученике тако што наставници креирају флексибилне наставне планове и практикују диференцирану наставу. Осим тога, школа предузима више мера у циљу пружања додатне подршке разним групама ученика.

- за ученике који остварују резултате значајно боље од прописаних општих и посебних стандарда – израђује се обогаћени ИОПЗ (Индивидуални Образовни План, који омогућава шире, дубље и брже савладавање програма)
- за ученике који имају тешкоће у савладавању градива, а допунска настава није довела до побољшања – израђује се ИОП1, а по одобрењу Интересорне комисије и ИОП2
- за ученике који имају проблематично понашање – спроводи се појачани васпитни рад на основу Индивидуалног Васпитног Плана (ИВП)
- за све ученике – Програм подршке процесу учења

6.6.1. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ

На основу *Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање* („Сл.гласник РС“ бр.74/2018), наша школа реализује ИОП1 и ИОП2 за ученике којима је потребна додатна подршка, а ИОПЗ обогаћени програм за оне који могу и желе више. Програм води **Тим за инклузивно образовање**.

6.6.2. ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД (ИНДИВИДУАЛНИ ВАСПИТНИ ПЛАН)

Шта је Индивидуални ВАСПИТНИ план¹⁵?

- То је писани документ, у којем су дефинисани: проблематично понашање ученика, циљеви за превазилажење истог, превентивне стратегије, подучавање прихватљивог понашања, позитивно дисциплиновање, последице у случају неиспоштовања истог и мере додатне подршке које предузима родитељ.
- Иницира га Одељенски старшина на основу уочених проблема са понашањем, или у случају Евидентираног насиља саставља га Тим против насиља. Може га покренути и родитељ/ старатељ, уколико је забринут за понашање свог детета.
- ИВП садржи јасна очекивања од ученика, за одређени период (15 дана до месец дана).
- ИВП подразумева сарадњу школе, ученика и родитеља у пружању подршке ученику да промени своје понашање.

¹⁵ Пошто Појачан васпитни рад није прецизније одређен законском регулативом, узет је западњачки модел, који је прилагођен условима наше школе. Извор: www.pbis.world.com

- ИВП се може користити било када, и треба да служи **пре свега као благовремена интервентна стратегија**, која треба да спречи ескалацију недоличног понашања, или, у крајњој линији, **као последња алтернатива пред искључење**.

Када га примењујемо?

- Када ученик константно има значајне проблеме са понашањем који утичу на учење, његово и/или осталих у разреду.
- Када ученик има емотивне проблеме који утичу на учење, његово и/или осталих у разреду, као на пример фрустрације, нервоза, депресија, страх.
- Када ученик има проблеме са организацијом, мотивацијом и радом на часу или израдом домаћим задатака.
- Када имамо родитеље који не воде рачуна о томе да им деца стижу на време у школу, и који не воде рачуна о томе да ли дете учи код куће.
- Када ученик има било које друге значајне проблеме у школи или везано за школу, који утичу на његов успех.

Зашто би требало да га примењујемо? Зато што:

- пружа додатну подршку ученику,
- представља индивидуални план за постизање успеха,
- циља одређени проблем и решава га на специфичан начин,
- тражи активно учешће свих : наставника, осталих запослених, ученика и родитеља,
- помаже наставницима у решавању проблема на часовима, одморима.

Кораци у реализацији:

1) ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПРОБЛЕМАТИЧНОГ ПОНАШАЊА

У процесу праћења понашања ученика, **одељенски старешина идентификује** један од следеће групе проблема код ученика:

- 1) Ученик је дезорганизован, не пази на часу, хиперактиван је итд.
- 2) Ученик је нервозан, има мало самопоштовања, недостаје му самопоуздања, повучен је, стидљив је итд.
- 3) Ученик се свађа, расправља, малтретира остале, сплеткари итд.
- 4) Ученик је фрустриран, брзо одустаје и демотивише пред изазовнијим задацима
- 5) Ученик ради врло мало, или не ради уопште на часовима, не залаже се, не учествује у раду и не ради домаће задатке, није заинтересован за градиво итд.
- 6) Ученик се супротставља, одговара, одбија да извршава задатке, има негативан став, понаша се недолично према наставницима, не воли када му се наређује, има проблема са ауторитетом, супротставља се одраслима, другарима
- 7) Ученик често касни на часове, излази са часова, често је одсутан, избегава школу, избегава контролне и писмене итд.
- 8) Ученик има нападе беса, плаче, хистерише, вришти, урла, уништава имовину (своју и туђу) и не може да се контролише.

Или, у случају евидентираног насиља, **Тим против насиља доноси** Решење о појачаном васпитном раду, које садржи активности које треба реализовати у року од 15 дана и лица задужена за реализацију истих. Решење се уручује одељењском старешини, а копије лицима која имају исто задужења, а један примерак остаје за евиденцију Тима. Одељењски старешина прати реализацију и и сам реализује активности и подноси извештај

2) ИЗРАДА ПЛАНА ЗА ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД

- Постоји израђен васпитни план за сваки од горе наведених осам група проблема. То су интервентни планови који садрже циљеве, превентивне стратегије, подучавање прихватљивог понашања, позитивно дисциплиновање, последице у случају непоштовања истог и мере додатне подршке које предузима родитељ.

- Одељенски старешина узима копију тог плана из досије за Појачан васпитни рад и уговара састанак на којем ће присуствовати: ученик, његови родитељи, старешина, а по потреби и педагог или психолог. Заједно треба проћи кроз план и штиклирати ставке које ће се предузимати у најбољем интересу ученика. Родитељ потписује План.
- Одељенски старешина задржава оригинал Плана, и чува у својој документацији, а родитељ добија копију истог.
- У случају евидентираног насиља, дакле Тим против насиља израђује план, али одељенски старешина обавештава родитеље и родитељи потписују План.

3) ПРИМЕНА ПЛАНА

- Примена ИВП је заправо Појачан васпитни рад, који обавља претежно одељенски старешина (ОС), и тај рад улази у непосредан рад са ученицима у склопу 40-часовне структуре радног времена са једним часом недељно.
- ОС обавештава наставнике (а по потреби и остале запослене) о евентуалним задужењима. (Као подсетник, може се оставити порука у дневник на неком папиру ту где се уписују часови, или ако се тиче превентивних мера током одмора, пре или после наставе, онда и на огласну таблу у зборници).
- ОС прати реализацију плана, и након 15 дана поново организује састанак са родитељем и учеником како би се извршила вредновање реализације и договориле евентуалне измене или допуне.

4) ЕВИДЕНЦИЈА

ОС у својој евиденцији чува ИВП и на седницама одељенског већа извештава о томе. На крају школске године пише извештај о Реализацији Појачаног васпитног рада.

Шта се дешава уколико родитељ или ученик не сарађују?

ИВП је начин на који школа излази у сусрет ученику са циљем да пружи другу шансу ученику и да подржи ученика у промени свог понашања, како би и дати ученик и остали ученици могли несметано да уче. Уколико родитељ одбија сарадњу, ОС обавештава директора, који ће предузети одређене мере.

6.6.3. ПОДРШКА ПРОЦЕСУ УЧЕЊА

Програм се реализује:

- кроз радионице са ученицима на ЧОС-евима (нпр. помоћ у превазилажењу неуспеха, развијање мотивације за учење, самооцењивање ученика...),
- на наставним часовима у сарадњи са предметним наставницима (нпр. технике учења...)
- помоћ бољих ученика слабијима – Вршњачки тим, лични „ментори“
- едукативне радионице за родитеље, са циљем да се оснаже у пружању подршке својој деци у учењу код куће
- кроз индивидуалне разговоре.

6.6.4. ПОДРШКА (ПОТЕНЦИЈАЛНИМ) НЕПОХАЂАЧИМА

Постоји низ фактора који могу утицати на то да ученик напусти школу.

- ПОРОДИЦА И ОКРУЖЕЊЕ: сиромаштво, незапосленост родитеља, низак социо-економски статус родитеља, боравак у хранитељској породици, распад породице, насиље у породици...

- ЛИЧНИ ФАКТОРИ: сметње у развоју, инвалидитет, поремећаји у понашању, болести зависности, малолетничка деликвенција, трудноћа, тешкоће у учењу...
- ФАКТОРИ ВЕЗАНИ ЗА ШКОЛУ: лош однос са наставницима и осталим ученицима, политика школе (која не обезбеђује додатну подршку ученицима и не омогућава партиципацију ученицима у доношењу одлука), недостатак ваннаставних активности...

ИНДИКАТОРИ ПОТЕНЦИЈАЛНИХ НЕПОХАЂАЧА

- изостанци од више дана у низу, или чести изостанци по један дан
- незаинтересованост за учење или изјава о томе да ће ученик напустити школу
- лоши академски резултати
- лош однос са осталим ученицима
- проблеми са понашањем: агресија, насиље или претерана повученост.
- значајне промене у понашању, ставу или оценама (на горе).

ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ КОЈЕ ПРЕДУЗИМА ШКОЛА

- Постоји Процедура за праћење изостанака ученика.
- Школа се фокусира на превенцију и рану интервенцију.
- Одељенске старешине константно подсећају родитеље да изостанке унапред најављују, уколико је то могуће, и да сваки изостанак писмено правдају (то је изузетно важно у случају ученика који спадају у ризичну групу).
- Одељенске старешине активно прате изостанке свих ученика, а по нарочито изостанке оних ученика који спадају у групу потенцијалних непохађача.
- Одељенске старешине раде на томе да остваре добар контакт са свим родитељима, а по нарочито родитељима оне деце која припадају ризичној групи.
- Сви наставници су одговорни да стварају подстицајну средину за учење, у којој ученици могу да напредују и сви активно учествују.
- Школа сарађује са другим установама, како би појачала индивидуалну подршку ученику.

ПРОЦЕДУРА ЗА ПРАЋЕЊЕ ИЗОСТАНАКА И ИНТЕРВЕНЦИЈУ

1. Након сваког унапред ненајављеног изостанка, било од 1 часа или 1 радног дана, одељенски старешина (ОС) контактира родитеља телефоном и обавештава га има рок од 3 дана да писмено оправда изостанак.
2. Уколико се не достави писмено оправдање за 5 или више часова, онда ОС писмено позива родитеље на разговор у школу. Током тог разговора треба утврдити узроке изостанака и заједно направити план за наредни период, како би се превенирало изостајање (Индивидуални васпитни план 7), а појачао васпитни рад.
3. Уколико се родитељ не одазива на први позив, послати још један позив, у којем ће се навести мере које ће школа предузети у случају непојављивања, а то су сарадња са Центром за социјални рад и укидање новчане помоћи.
4. Ако ученик у међувремену сакупи још 15, а укупно преко 25 или више неоправданих, а нарочито уколико родитељ одбија сарадњу, покреће се васпитно-дисциплински поступак.
5. Сакупљати писмене доказе о сваком виду комуникације, како бисмо имали досије о ученику и свим корацима које је ОС предузео у сарадњи са стручном службом, и како бисмо могли да остваримо квалитетну сарадњу са Центром за социјални рад.

6.6.5. ПРОГРАМ ЗА СТИЦАЊЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ЗНАЊА ИЗ ЈЕЗИКА НА КОЈЕМ СЕ СЛУША НАСТАВА

За ученике који стигну у нашу школу, а не познају језик наставе (српски или мађарски) у довољној мери, школа организује компензаторни програм.

6.7. ПРЕЛАЗАК УЧЕНИКА ИЗ РАЗРЕДНЕ У ПРЕДМЕТНУ НАСТАВУ

За ученике 4. разреда, школа је дужна да организује **часове предметне наставе ради упознавања** са предметним наставницима који ће реализовати наставу у петом разреду. Ти часови се планирају на основу наставног програма за четврти разред. Сваки предметни наставник реализује по два часа у сваком одељењу током школске године, односно један у току полугодишта. Учитељице четвртих разреда подносе писмени Извештај директору на крају оба полугодишта о реализацији тих часова.

За родитеље будућих „петака“, школа организује заједнички родитељски састанак, на којем се представљају будуће старешине, представљају изборни предмети.

Пред крај 4. разреда Тим за обезбеђивање квалитета и стручни сарадник спроводе тестирање ученика са циљем **процењивања општинских стандарда постигнућа ученика – образовних стандарда за крај првог циклуса из матерњег језика, математике и Природе и друштва.**

Такође, око 15. августа организује се **седница одељенског већа за будуће пете разреде** са наставницима који ће им предавати. На тој седници се размењују информације са учитељицама.

6.8. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Укључивања родитеља подстиче и подржава партнерске везе између породице и наставника (школе), које у великој мери утичу на развој здравог, успешног и срећног детета. Ниво укључивање се огледа у различитим областима¹⁶:

- 1) комуникација школе и породице,
- 2) подршка родитељству,
- 3) укључивање родитеља у процес учења своје деце,
- 4) укључивање родитеља у активности школе,
- 5) укључивање родитеља у процес доношења одлука.

КОМУНИКАЦИЈА ШКОЛЕ И ПОРОДИЦЕ

Циљ: -креирање двосмерних каланала комуникације између школе и породице у циљу упознавања са школским програмима и могућим начинима напредовања ученика.

Критеријум	Индикатори	Примена у пракси
РЕДОВНА КОМУНИКАЦИЈА СА РОДИТЕЉИМА	Континуирано и разноврсно обавештавање	-пано у холу, веб страница, фејсбук -штампани упитници или обавештења за родитеље -родитељски састанци на почетку школске године и на крају класификационих периода -индивидуални разговори са родитељима
	Правовремено информисање	-родитељски састанци поводом актуелних догађаја (индивидуални или групни)
	Рад на унапређењу ефективне комуникације	-обука наставника за вештине комуникације -обука за коришћење различитих начина

¹⁶ Наш програм је израђен на основу Водича за унапређење рада наставника и школа, Реформски образовни кругови, Београд 2005.

		комуникације
ДВОСМЕРНА КОМУНИКАЦИЈА	Постоји могућност да родитељ изрази своје мишљење, пита	-кафа са директором и стручном службом месечно једно јутро од 30мин
	Организовано време када родитељ може да дође у школу	-„Отворена врата“ сваког месеца -наставници имају термине на индивидуалне разговоре са родитељима
	Размена информација значајних за развој детета	-родитељ попуњава упитнике приликом уписа у школу (Картон ученика) -и по потреби разне упитнике
	Родитељи су укључени у процес доношења одлука важних за школу и ученике	-кроз Савет родитеља, који делегира чланове у Школски одбор, Развојни тим, Тим за самовредновање, Тим за заштиту

ПОДРШКА РОДИТЕЉСТВУ

Циљ: пружање помоћи породицама представљањем адекватних вештина родитељства.

Критеријум	Индикатори	Примена у пракси
РАЗВОЈ РОДИТЕЉСКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА	Информисање родитеља о актуелним темама из развоја детета	-на родитељским састанцима ОС уз помоћ стручних сарадника
	Едукација родитеља	-по потреби ондвидуално саветовање родитеља
ПАРТНЕРСКИ ОДНОСИ ШКОЛЕ И ПОРОДИЦЕ	Сарадња у процесу образовања и васпитања деце	-родитељи су укључени у одабир додатне наставе, укључивање у допунску наставу, у израду, реализацију и вредновање ИОП-а, и ИВП-а (Индив. Васпитних Планава)
ШКОЛА ПОМАЖЕ РОДИТЕЉИМА ДА ОСТВАРЕ СВОЈА ПРАВА	Повезивање са локалном заједницом у циљу помоћи родитељима	-сарадња са Центром за социјални рад, МУП-ом, Домом здравља, саветовалиштима
	Узајамна подршка родитеља	-Родитељи имају могућност да организују Клуб родитеља

УКЉУЧИВАЊЕ РОДИТЕЉА У ПРОЦЕС УЧЕЊА

Циљ: укључити родитеље у академско учење своје деце

Критеријум	Индикатори	Примена у пракси
РОДИТЕЉИ СУ ПРАВОВРЕМЕНО И КОНТИНУИРАНО ИНФОРМИСАНИ О УСПЕХУ И УЧЕЊУ СВОЈЕ ДЕЦЕ	Редовно информисање о успеху ученика	-родитељи имају приступ електронском дневнику и свакодневно могу да прате напредак своје деце -наставници имају термине за индивидуалне разговоре -родитељи се обавештавају о укључивању у додатну, допунску наставу, о покретању поступка за ИОП и ИВП
ОСНАЖИВАЊЕ РОДИТЕЉА ДА СЕ УКЉУЧЕ У УЧЕЊЕ	Едукација родитеља за помоћ у учењу	-радионице о методама и техникама успешног учења
	Јасне поруке када и како могу да се укључе	-писмена порука родитељу на чему ученик још треба да ради и како он може да помогне -могу се укључити у Гугл учионице наставника -присуство родитеља на допунској настави, ради стицања увида како могу код куће да

		наставе са допунским радом
ОСТАЛИ НАЧИНИ УКЉУЧИВАЊА У ПРАЋЕЊЕ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА	Посета часу (ван „Отворених врата“)	-унапред договорена посета родитеља часу, у циљу праћења учења и понашања свога детета на часу
	Родитељи у улози ученика	-заједнички час за ученике и родитеље (нпр. час физичког где сви заједно вежбају)
	Родитељи професионалци	-нпр. родитељи здравствени радници држе предавања ученицима о пушењу -представљање занимања у циљу професионалне оријентације

УКЉУЧИВАЊЕ РОДИТЕЉА У АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљеви: активно учешће родитеља у животу и раду школе (стандард 5.4.4.) и заједничке активности родитеља, наставника и ученика у циљу јачања осећања припадности школе (стандард 5.4.5.)

Критеријум	Индикатори	Примена у пракси
ПОДСТИЦАЊЕ УКЉУЧИВАЊА. РОДИТЕЉИ СУ ДОБРОДОШЛИ У ШКОЛУ.	У холу школе су видне поруке добродошлице родитељима	-постоји посебан кутак за родитеље са свим важним информацијама
	Могућност окупљања родитеља на њихову иницијативу	Клуб родитеља
	Могућност да родитељ изрази своје мишљење, пита	-кафа са директором и стручном службом месечно једно јутро од 30мин -кутија за питања, сугестије
РАЗЛИЧИТЕ МОГУЋНОСТИ ЗА УКЉУЧИВАЊЕ	Родитељ сарадник у ваннаставним активностима	-заједнички одлазак са родитељима у позориште, биоскоп, утакмице, концерте -укључивање родитеља у секције по афинитетима -сарадња са великим компанијама, другим установама у виду заједничких посета
	Заједничке акције за побољшање услова у школи	-уређења дворишта, учионица, ходника.. -фарбање клупа, столова, столица...
	Родитељи донатори	-сакупљање родитељског доприноса на нивоу школе -обезбеђивање потребног потрошног материјала -разне донације (нпр. књига, намештаја, садница...)
	Учешће у прославама	-учешће у организацији (нпр. припрема закуски)
ПЛАНИРАНО И ОСМИШЉЕНО УКЉУЧИВАЊЕ	Укључивање родитеља је део школског програма	-као што се из овог документа види
	Укључивање родитеља је у функцији унапређивања рада школе	-представник у Тиму за Развојно планирање -представник у Тиму за самовредновање -родитељ у Програму превенције насиља
	Наставник планира начине укључивања родитеља	-на почетку школске године ОС предлаже родитељима различите могућности за укључивање (наведе изнад) и испитује интересовање родитеља за укључивање, па на основу тога планира

УКЉУЧИВАЊЕ РОДИТЕЉА У ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА

Циљ: оснажити родитеље као учеснике и лидере у школским тимовима и одборима у доношењу одлука везаних за живот и рад школе

Критеријум	Индикатори	Примена у пракси
ПРОЦЕДУРА УКЉУЧИВАЊА РОДИТЕЉА	Родитељи сами бирају своје представнике	-на нивоу одељења, на почетку сваке школске године
	Родитељи су упознати са начинима доношења одлука у школи	-родитеље на родитељским састанцима или паноу треба информисати ко су њихови представници из Савета родитеља у Школском одбору
РАВНОПРАВНОСТ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКА	Рад у Савету родитеља	-учешће у раду
	Рад у школском одбору	-учешће у раду
	Рад у Тиму за развојно планирање	-учешће у раду
	Рад у Тиму за самовредновање	-учешће у раду
	Рад у ИОП тимовима	-учешће у раду
ПРОЦЕДУРА ИНФОРМИСАЊА СВИХ РОДИТЕЉА О ДОНЕТИМ ОДЛУКАМА	Обавезно информисање свих родитеља о донетим одлукама	-састанци Савета родитеља -састанцима Клуба родитеља -извештавањем представника одељења на родитељским састанцима

6.9. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Програм упућује ученике да кроз низ активности упознају своје склоности и интересовања у односу на будућу школу/занимање, као и богатство света рада и занимања као и мрежу школа, како би што самосталније могли да донесу одлуку о избору своје будуће школе/професије. **Програм реализују сви учитељи и наставници унутар свог предмета.**

НИЖА ОДЕЉЕЊА

- ИГРЕ: играње различитих улога везаних за рад људи, имитирање хероја из дечије литературе, имитирање основних радњи у појединим занимањима (копање, брање воћа)
- РАЗГОВОРИ: Зашто човек ради, занимање родитеља, радни људи у мом месту, која смо занимања упознали за време распуста, упознавање занимања у школи (директор, секретар, рачуновођа, психолог, спремачице, домар)
- РАДОВИ УЧЕНИКА

ЛИТЕРАРНИ : - Мој тата ради... Моја мама ради... – Кад одрастем бићу - Гледао сам како мајстор ради

ЛИКОВНИ: Радови на тему занимања људи

Организовати изложбе радова.

ВИШИ РАЗРЕДИ

- ПРЕДАВАЊА: - Занимања људи и главне привредне гране у крају, - Како родитељи могу да помогну својој деци при избору занимања, - Избор занимања ученика ...
- РАДОВИ УЧЕНИКА: ЛИТЕРАРНИ - Желео бих да будем – Свако занимање има добрих и лоших страна – Рекли су ми о занимању – Посао који ме испуњава задовољством ... ЛИКОВНИ: - Радови на тему занимања људи
- ИЗЛОЖБЕ:- Исечци чланака и слика из штампе о занимањима људи на разредним паноима – Израда паноа са ученичким радовима

Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим породицама у избору средње школе и занимања, школа сваке године формира **Тим за професионалну оријентацију,**

у чијем саставу су одељенске старешине 7. и 8. разреда и стручни сарадници. Тим организује и реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда, кроз различите облике образовно-васпитног рада.

- 1) Петофазни програм¹⁷ укључује: самоспознају, информисање о занимањима, могућности школовања, реалне сусрете са светом рада и занимања, одлуку о избору занимања. Овај програм може бити реализован на различите начине кроз различите облике образовно-васпитног рада.

Око 15. августа би требало да Тим донесе одлуку о томе како распоредити садржаје и активности овог програма у оквиру обавезних, изборних и ваннаставних активности током предстојеће школске године.

- 2) Организовани одласци на дане „Отворених врата“ у средњим школама
- 3) Презентације средњих школа у нашој школи
- 4) индивидуално саветовање ученика и родитеља
- 5) доступност јасних информација о наставку школовања и запошљавању (плакати, брошуре итд.) – један пано у холу посвећен професионалној оријентацији.

Циљеви свих ових активности су:

- помоћ ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље учење и запошљавање
- помоћ у идентификовању, избору и коришћењу бројних информација о професијама и даљем учењу
- формирање сопствених ставова.

Током реализације програма обраћамо посебну пажњу на ученике из осетљивих група, са њима и њиховим родитељима обављамо више индивидуалних разговора, како би они схватили важност даљег образовања. Протоколи и примери добре праксе: <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/02/Prirucnik-za-skole-sa-primerima-dobrih-praksi.pdf>

6.10. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ овог програма је подизање свести код ученика, наставника, родитеља и грађана о очувању и унапређењу животне средине.

Програм се реализује:

1. кроз редовну наставу биологије
2. на ЧОС-евима кроз радионице и укључивањем одељења у акције уређивања школе
3. у слободним активностима ученика: постоји Еколошка секција, а и секција за Креативно-стваралаштво која употребљава рециклиране материјале
4. учешћем на конкурсима из области заштите животне средине
5. сарадњом са локалним организацијама из ове области
6. учешћем у локалним еколошким акцијама.

6.11. ПРОГРАМ УВОЂЕЊА У ПОСАО

Програм за **приправнике** реализује се на основу Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. [22/2005](#) [51/2008](#), [88/2015](#), [105/2015](#) и [48/2016](#)). Уколико у

¹⁷ Професионална Оријентација, Пет корака до одлуке о школи и занимању, програм за основне школе; Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у сарадњи са ГИЗ-ом.

Приручник и материјали за радионице на српском и мађарском доступни на: www.profesionalnaorijentacija.org

школи може да се именује ментор, он је носилац програма. Уколико је ментор ван школе, носилац програма је стручни сарадник.

Исти је принцип и за увођење **новопридошлих наставника** који нису приправници. Након што је примљен, администрацију решава са секретаром школе, а директор му одређује „ментора“ који ће бити задужен да новог наставника упућује у токове школе и помогне и убрза прилагођавање на нову средину.

6.12. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљ рада школске библиотеке јесте:

- прикупљање, обрађивање и давање на коришћење библиотечко-информационе грађе
- промовисања читања и подстицања самосталности ученика у учењу.

Задаци школске библиотеке су:

- да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга (организовати такмичења за читалачку значку, у писању читалачких дневника итд.)
- да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима (обезбедити приступ интернету и у библиотеци),
- да оспособи ученике да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота
- Набавка литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и сараднике
- Учлањивање ученика
- Упућивање ученика у коришћење енциклопедија, лексикона, речника, приручника, књиге лектире
- Учешће у пројектима и културним активностима школе
- Развијање навике за чување, заштиту и руковање књигама и часописима
- Укључивање у рад библиотеке
- Хуманитарна акција-књига на дар
- Припремање прилога за школски летопис
- Организовање наставних часова и радионица
- Коришћење ресурса библиотеке у процесу настави
- Информисање наставника о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи
- Тематске изложбе и сусрети у вези с појединим издањима, ауторима, акцијама и јубилејима

Школска библиотека је дужна да прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и стручну литературу за наставнике.

Програм реализује библиотекар.

6.13. УЧЕНИЧКИ ТИМОВИ

6.13.1. ВРШЊАЧКИ ТИМ

Вршњачки тим води стручни сарадник.

Зашто нам је неопходан? Вршњачки тим доноси различите добити. **За школу**, она доприноси јачању позитивне и подржавајуће школске климе, доприноси развијању вредности солидарности и прихватања, смањује дискриминацију, јача школски етос; кроз вршњачку интеракцију, лакше се шири пожељно

понашање, стварају се нове везе међу децом, што доводи до јаче школске кохезије. **За вршњаке**, јача осећај припадности, јача самопоуздање и поправљање слике о себи код ученика (нарочито оних који су под ризиком), ученици унапређују „меке“ вештине, уче да решавају конфликте, стичу нова знања, развијају толеранцију и емпатију .

Вршњачки тим:

- пружа подршку у учењу: помоћ у учењу, у изради домаћих задатака, припреми за контролне задатке, за завршни испит –лични ментор за ученике којима је потребна помоћ, а по нарочито за оне који не остварују ни основни ниво постигнућа.
- пружа подршку за новопридошле ученике – стручни сарадник одређује „менторе“ за новопридошлог ученика: једног из његовог одељења и најмање једног још ван одељења.
- бави се решавањем конфликта и медијацијом, кроу Форум театар.

Чланови вршњачког тима су сву ученици који имају вољу да помогну другим ученицима. Задатак одељењских старешина је да мотивишу ученике да у што већем броју учествују у овим активностима и самим тим доприносе изградњи позитивне целокупне климе у школи.

6.13.2. УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ

Координатор рада Ученичког парламента је наставник грађанског васпитања.

Одељенске заједнице 7-8.разреда на почетку школске године бирају **по два** представника у Ученички парламент. Начин избора је одређен у Пословнику ученичког парламента ОШ „Петефи Шандор“. Парламент се конституише најкасније до 15.септембра текуће школске године и на првој седници доноси Програм рада.

Задаци Ученичког парламента:

- давање мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, начину уређивања школског простора, слободним активностима ученика и осталих питањима од значаја за њихово образовање
- изношење проблема који сами ученици уочајају и решења која они предлажу
- предлагање по једног члана за Тим за развојно планирање, Тим за самовредновање и учешће у раду тимова
- председник Парламента има право и обавезу присуствовања раду школског одбора
- председник Парламента има право и обавезу присуствовања седници наставничког већа када оно расправља о 1) правилима понашања у школи, 2) постигнутом успеху ученика, 3) о односима и сарадњи ученика и наставника.
- доношење предлога Програма рада за наредну школску годину најкасније до завршетка другог полугодишта.

У нашој школи у рад Ученичког парламента укључују се и представници одељења 5-6.разреда, без права одлучивања када дође до гласања и без права учешћа у раду школских тимова.

7. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ У САРАДЊИ СА ОРГАНИЗАЦИЈАМА ВАН УСТАНОВЕ

7.1. ПРОГРАМИ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И ШКОЛА У ПРИРОДИ

Координатор програма је наставник географије, који у сарадњи са одељењским старешина израђује програм конкретних екскурзија и школа у природи, на основу *Правилника о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи* („Службени гласник РС“, бр. 30/2019).

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

У другој половини августа, наставник географије са одељењским старешинама израђују програм екскурзије/школе у природи и прве недеље септембра анкетирају се родитељи о заинтересованости за исте. **Уколико постоји интересовање у довољном броју, Стручно веће за разредну наставу и Одељењско веће предлажу програм Наставничком већу на усвајање. Након сагласности Савета родитеља, директор тражи понуде од туристичких агенција.**

7.2. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Социјална заштита ученика подразумева систем различитих мера и активности чији је циљ пружање најбоље подршке ученицима са социјалним проблемима, односно ученицима који припадају осетљивим групама, као што су:

- материјално угрожене породице,
- деца без родитељског старања,
- једнородитељске породице,
- ромска национална мањина,
- лица са инвалидитетом,
- лица са хроничним болестима,
- избегла и расељена лица,
- деца са сметњама у развоју и поремећајима у понашању.

Циљеви и задаци програма:

- идентификовање и континуирано праћење ученика који се налазе у стању социјалне потребе и предузимање одређених мера (кроз утврђивање социо-економског статуса родитеља)
- рад са ученицима који имају проблеме у породици (поремећени односи родитеља, болести зависности, раздвојеност родитеља...)
- упућивање родитеља на остављање права
- упознавање наставника (и одељенских старешина) са социо-економским условима живота и рада појединих ученика, ради адекватног третмана и односа према тим ученицима
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности.

ПРОЦЕДУРА ЗА УТВРЂИВАЊЕ СОЦИЈАЛНИХ ПОТРЕБА УЧЕНИКА

Одељенски старшина (ОС) на родитељском састанку на почетку школске године даје родитељима да попуне Упитник, који ће садржати све важне податке за одређивање социо-економског статуса породице и здравственог стања ученика. Уколико је родитељ корисник социјалних услуга, доставља одељенском старшини копију решења. ОС чува те папире у досијеу ученика.

МЕРЕ ЗА ЗАДОВОЉАВАЊЕ СОЦИЈАЛНИХ ПОТРЕБА КОЈЕ ПРЕДУЗИМА ШКОЛА

Иако школа не може да „извуче“ ученике из сиромаштва, школа ради на томе да се умањи ефекат сиромаштва на ученике.

- Школа редовно организује акције прикупљања ствари (пре свега одеће, школског прибора) за помоћ ученицима слабог материјалног стања.
- Школа, у сарадњи са надлежним установама, брине о социјалној заштити деце, посебно ученика из осетљивих друштвених група. Социјална заштита ученика обавља се у сарадњи са локалним Центром за социјални рад и МУП-ом путем пријава о евентуалном занемаривању и злостављању ученика.
- За ученике из социјално угрожених породица који остваре одличан успех и примерно владање, школа ће обезбедити бесплатне екскурзије. Будући да знамо да између образовања и породичних прилика постоји узрочно-последична веза, успех ученика из тих нестимулативних окружења је утолико већи.
- За ученике којима је потребна додатна подршка у савлађивању градива, наставници : индивидуализују наставу, и по потреби израђују ИОП-е, омогућавају приступ рачунарима у највећој могућој мери, обезбеђују приступ књигама, уџбеницима (јер истраживања¹⁸ показују да то има ОГРОМАН утицај на функционално описмењавање и достигнућа ученика), из свих предмета учествују у оспособљавању тих ученика за читање и разумевање текстова.

7.3. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ овог програма је промовисање здравља и здравог начин живота.

Улога наставника у здравственом васпитању, односно задаци:

- пружање основних информација о здрављу и развој осећаја одговорности за очување и унапређење здравља ученика,
- интензивирање напора започетих у породици: правилни облици понашања и навике у односу на здравље,
- постепено и контролисано осамостаљивање ученика за примену здравих стилова живота: лична хигијена и хигијена животне средине, физичка активност, правилна исхрана, режим рада и одмора, итд.

¹⁸ Stephen Krashen: Protecting Students Against the Effects of Poverty: Libraries; New England Reading Association Journal

Здравствено васпитање у школи реализује се кроз:

1) сталну сарадњу са здравственим установама:

- у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у обављању лекарских прегледа деце која полазе у први разред;
- у спровођењу редовних систематских прегледа који ће се обављати у школи уз претходно обавештавање родитеља (изузев специфичних случајева када то није могуће, обављаће се у просторијама Дома здравља, уз надзор родитеља)
- кроз посете и предавања здравствених радника;

2) реализацију Програма здравственог васпитања на часовима Физичког и здравственог васпитања, као и на ЧОС-евима и часовима биологије, односно Света око нас и Природе и друштва,

3) константно скретање пажње ученика на здрав начин живота (промоцију физичких активности и здраве исхране, штетном утицају дувана, дрога итд.) – један пано у холу је посвећен томе.

4) корективно-педагошки рад са ученицима који имају лоше држање, у реализацији професора физичког васпитања, уз консултације са лекаром специјалистом

5) индивидуално саветовање, по потреби, од стране одељењског старешине, наставника физичког васпитања, наставника биологије, стручног сарадника.

7.4. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа користи материјално-техничке ресурсе локалне заједнице (културне и научне институције, историјске локалитете, привредне и друге организације) у функцији наставе и учења.

Циљ сарадње са локалном самоуправом је:

- обезбеђивања бољих услова за учење
- пружање адекватне здравствене заштите и безбедности ученика и наставника.
- развијање сарадње са организацијама и установама у локалној самоуправи
- јачање компетенција запослених и ученика
- промоција школе и подизање угледа школе
- рад на развијању предузетничког духа

ИНСТИТУЦИЈА СА КОЈОМ СЕ САРАЂУЈЕ	ОБЛАСТ / САДРЖАЈ САРАДЊЕ
Савез спортова Општине Бечеј	Организација спортских такмичења, Недеља спорта
Центар за социјални рад	Помоћ ученицима
Дом здравља Бечеј, Дечији диспансер	здравствена заштита ученика, здравствена едукација
МУП Бечеј	едукација ученика (саобраћај, превенција зависности), безбедност ученика
Основне школе са територије општине Бечеј	организација такмичења
Средње школе из Бечеја	професионална оријентација ученика 7-8. разреда (презентације, дани отворених врата..)
Мађарско Културно друштво „Петефи Шандор“, Бечеј	култура и неговање традиције (приредбе, такмичења, путовања), такмичења
Градска библиотека	културне активности, такмичења

БУМ – Бечејско Удружење Младих	заштита животне средине, хуманитарни рад (акције, едукације...)
Предшколска установа „Лабуд Пејовић“	радионице за предшколце
Удружење грађана „Еко Бечеј“	такмичења, презентације, радионице из области Заштите животне средине
Канцеларија за младе општине Бечеј	спорт, заштита животне средине, хуманитарни рад ...
Интерресорна Комисија, Бечеј	додатна подршка ученицима
ШОСО „Братство“ , Бечеј	додатна подршка ученицима
Мрежа подршке ИО	додатна подршка ученицима
Дневни боравак	додатна подршка ученицима
Удружење планинара „Лесон“	физичка култура, здравствено васпитање
Градско позориште	културне активности
Градски музеј	културне и еколошке активности
Геронтолошки центар	хуманитарни рад, културне активности
Тхан кућа	наука, едукативне радионице
Ватрогасци	
Друштво пријатеља деце	укључивање у активности током Дечије недеље, хуманитарне акције
Локални медији	извештавање о активностима у школи
Црвени крст	учешће у организованим акцијама, конкурсима
Локалне фирме	сарадња у програму Професионалне оријентације и у Програму развијања предузетништва
Музичка школа Бечеј	Музичка култура
Фондација „Poverello“	додатна подршка ученицима
Caritas Srbije	хуманитарне акције

7.5. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Циљ програма је развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

На основу Закона о безбедности и здрављу на раду, школа има свој Правилник о безбедности и здрављу на раду.

АКТИВНОСТИ	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
ЗА СВЕ ЗАПОСЛЕНЕ: Упознавање са Протоколом и начином деловања у угрожавајућим ситуацијама	Тим за заштиту	друга половина августа сваке године
Увежбавање евакуације	Лице задужено за безбедност у школи, директор	сваке године у септембру

Противпожарна заштита – обука	Лице задужено за безбедност у школи, директор	сваке три године, по потреби
Прва помоћ	Лица задужена за пружње прве помоћи: Тот Жолт, Пардовицки Атила	по потреби, континуирано

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

На основу Школског програма и Развојног плана школе, израђујемо Годишњи план школе почетком септембра, који дефинише тачне датуме и носиоце активности. На крају школске године сачињава се Годишњи извештај о реализацији тих активности.

Директор редовно остварује инструктивни увид и надзор у образовно-васпитни рад, односно у све горе наведене активности и предузима мере за унапређење образовно-васпитног рада на основу резултата праћења и вредновања.

Стручни сарадник и наставници у звању прате и вреднују образовно-васпитни рад и предлажу мере за побољшање квалитета рада. По потреби анексира се Школски програм.

Ради унапређивања квалитета рада школе, **Тим за самовредновање** реализује самовредновање на основу *Правилника о стандарима квалитета рада установа („Сл.гласник РС“ бр.14/2018)* и *Правилника о вредновању квалитета рада установа („Сл.гласник РС“, бр.10/2019)*.

Мониторинг врши **Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе**.